

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Första Kammaren. N:o 3.

Torsdagen den 24 Januari 1878.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 23 och protokollen för den 17 och 18 i denna månad.

Herr Statsrådet Lagerstråle aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o angående ändring i 1 § 10 mom. och 4 § 4 mom. af Tryckfrihetsförordningen;

2:o med förslag till förändrad lydelse af 6 punkten i 19 § af förordningen om nya strafflagens införande, och hvad i afseende derå iakttagas skall, den 16 Februari 1864;

3:o angående anslag till betäckande af åtskilliga utgifter i och för den i Stockholm under år 1878 sammanträdande internationella fångvårdskongress;

4:o angående försäljning af kronohäktesbyggnaden i Alingsås med tillhörande tomt och skogsmark;

5:o angående beviljande af låneunderstöd för fullbordande af bergslagernas aktiebolags jernvägsanläggning;

6:o angående eftergift af en förre stationsinspektoren Björkelund ådömd skadeersättning till staten;

7:o angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

äfvensom Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af Riksdagsordningen tillkommer en ledamot af Statsrådet.

Herr Talmannen emottog dessa Kongl. propositioner jemte skrifvelsen med förklarande, att Kammaren skulle åt desamma egna grundlagsenlig behandling.

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.*

Föredrogs Kongl. Maj:ts den 18 i denna månad bordlagda nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

Grefve Hamilton: Om jag i allmänhet ansett nyttigt, att Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof redan vid remissen till Stats-Utskottet gjorts till föremål för öfverläggning inom Kamrarne, tror jag att detta vid innevarande riksdag är mer än vanligt angeläget. Jag har därför, så vidt tiden medgifvit och min förmåga sträckt sig, sökt att genomgå de af Kongl. Maj:t äskade anslag och för min del funnit dem vara sådana, att alla äro nyttiga, de flesta alldeles nödvändiga och knappast några få sådana, att en afprutning eller ett uppskof kan med skäl ifrågasättas. Mot denna del af den Kongl. propositionen har jag således icke någon anmärkning att göra.

Deremot befarar jag, att inkomsterna äro beräknade på ett sådant sätt, att, om Kongl. Maj:ts proposition blifver i sin helhet af Riksdagen godkänd, en brist vid 1879 års slut nödvändigt måste förefinnas, och denna brist blir så mycket större, om Riksdagen icke godkänner den åsigt, som af Kongl. Maj:t blifvit uttaland, att ett redan gifvet anslag nu skulle betäckas genom lån och att äfven en annan i den Kongl. propositionen förekommande siffra, om hvilken jag framdeles skall yttra mig, skulle genom lån anskaffas.

Innan jag går att yttra mig om beloppet af de föreslagna inkomstberäkningarna, ber jag att i afseende å de samma få göra en anmärkning i formelt hänseende. Jag tror, att det är ganska riktigt, att man såsom inkomst af statens jernvägstrafik icke upptager mer än det belopp, som man antager skola blifva från Jernvägstrafikstyrelsen till Statskontoret aflemnadt, emedan hela denna trafik är en industri, som staten åtagit sig, och man således icke har något skäl att höja siffran i statens inkomstbudget utan någon betydelse, då den allra största delen af inkomsterna af denna industri i alla fall måste afföras bland utgifterna. Men om detta är förhållandet med jernvägstrafiken, kan jag icke se, hvarför man i afseende på telegraf- och postverken samt möjligen äfven lots- och fyr-medlen skall upptaga å ena sidan hela den väntade inkomsten och på den andra sidan afföra alldeles samma belopp såsom utgifter. Det vore efter min tanke mera riktigt och skulle gifva ett klarare begrepp om statsverkets tillstånd, om man förde alla dessa siffror, som i alla fall skola afföras, inom linien, hvarigenom Riksdagen blefve i tillfälle att se, huru saken gestaltar sig, och icke kunde inbilla sig, att statsverkets inkomster stigit så högst betydligt, då ju alla dessa stora belopp konsumeras för det ändamål, som anskaffat dem. Detta är nu blott en bokföringsfråga, om hvilken man kan vara af olika mening, men då det är min tanke, att det vore redigare och bättre begrepp om sjelfva statsregleringen, om man vidtog denna förändring, har jag ansett mig böra uttala detta.

Ytterligare förekomma vid inkomstberäkningen ett par anmärkingar, af hvilka den ena alldeles icke är af någon vikt och

sannolikt blifvit af hvar och en iakttagen, nemligen en oriktig subtraktion vid jernvägsmedlen. Det kan vara en misskrifning och har icke något inflytande på sjelfva statsregleringen, då i alla fall den summa, som chefen för Finansdepartementet ansett komma att till statsverket ingå, är riktigt utförd.

Det andra misstaget förekommer vid beräkningen af fyr- och båkmedlen, hvilka af chefen för Finansdepartementet äro upptagna till 1,200,000, kronor men af chefen för Sjöförsvarsdepartementet till 1,000,000 kronor. Hvari felet kan ligga, lemnar jag alldeles derhän. Något misstag måste vara begånget, men hufvudfrågan är den: huru skall denna brist af 200,000 kronor, som nu förekommer i statsregleringen, ersättas? Man kan icke antaga, att chefen för Finansdepartementet skulle vilja säga, att han förut beräknat någon inkomsttitel oriktigt och således nu föreslår dess ökande för att utjemna den uppkomna bristen. En kassa, ur hvilken man kunde hoppas att få något, är Riksgäldskontoret; men der hafva Fullmäktige redan uppgjort sina beräkningar, hvilka de naturligtvis med afseende på sina räkenskaper gjort så samvetsgrant och noggrant som möjligt. Således finnes efter min tanke ingen källa, hvarur de bristande 200,000 kronorna skulle kunna tagas, annat än bankovinsten, deraf Riksdagen då finge taga mer än Kongl. Maj:t beräknat, det vill säga mer än 1,700,000 kronor. I afseende härå vågar jag blott uttala den önskan, att Banko-Utskottet måtte så snart som möjligt inkomma med sitt förslag om bankovinstens användande, emedan enligt min tanke derpå kommer att bero, huruvida de utgifter, som af Kongl. Maj:t blifvit föreslagna, kunna betäckas med inflytande tillgångar. Hufvudfrågan är i alla fall, om, äfven med antagande att misstaget i afseende på de 200,000 kronorna blir rättadt, statsregleringen kan gå ihop. Jag tror nästan att det inom Riksdagen är en allmän mening, att så icke kan ske, och det är därför jag begärt ordet, emedan jag tror, att det vore önskvärdt och nyttigt och för oss alla glädjande, om chefen för Finansdepartementet här kunde lemna sådana upplysningar, att denna farhåga blefve skingrad.

Det är egentligen två inkomsttitlar, om hvilka man kan vara tveksam. Den ena är inkomsten af tullen och den andra inkomsten af jernvägstrafiken. I afseende på inkomsten af tullen vill jag dock icke nu yttra mig, ty det har visat sig, att, huru man tänker och tror och huru goda skäl man kan hafva att antaga att nedsättning skall ega rum, är den så kallade konsumtionsförmågan af så tånjbar beskaffenhet, att menniskorna alltid hitta på medel att införa utländska varor till sådant belopp, att alla inkomstberäkningar gäckas. Jag vill således alldeles icke yttra mig om, huruvida icke denna inkomst verkligen kan beräknas till det belopp, som Finansministern förutsatt. Deremot anser jag alldeles gifvet, att jernvägstrafiken icke kan gifva en behållning af 4,800,000 kronor. Trafikstyrelsen har i sin skrifvelse till Kongl. Maj:t anfört, hurusom under de senare åren inkomsten per banmil har minskats, och mycket samvetsgrant uttryckt den åsigt, att omständigheterna vore sådana, att

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)*

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

man icke hade anledning att hoppas en förbättring inom den närmaste framtiden. Nedsättningen har under de sista åren varit från 115,000 kronor per banmil till 110,000 kronor, hvartill inkomsten nu är beräknad. Men det är påtagligt, att för hvarje mil jernväg, som hädanefter öppnas norrut, inkomsten per banmil blir på det hela taget mindre än förut. Ser jag särskildt på, hvilka utsigter kunna förefinnas, att trafiken under år 1879 skall blifva synnerligen stor och bättre än föregående år, finner jag dessa utsigter temligen mörka. Den näringsgren, som förmodligen gifver stambanorna största inkomst, är jordbruket, men för närvarande hafva jordbrukarne särdeles litet att sälja, och deras behof af penningar är så stort, att de utan tvifvel i höst söka få afsättning för hvad de möjligen kunna aflåta, hvilket i sådant fall kommer att föras till närmaste hamn och sjöledes vidare, så att under 1879 torde icke vara att påräkna särdeles stor inkomst för jernvägarne från åkerbrukets sida, äfven om detta års skörd skulle blifva god. Rörelsen kommer för öfrigt att bero af mer eller mindre gynsamma konjunkturer för industrien i allmänhet, men något skäl att vänta eller hoppas en mycket stor utveckling i näringsförhållandena, så att rörelsen skulle blifva särdeles betydligare nästa år än de närmast förflutna, har jag icke kunnat finna. Då vi nu veta att Jernvägstrafikstyrelsen under 1877 till Statskontoret levererat endast 3,500,000 kronor och, efter hvad jag tror mig veta, styrelsen tog sig ganska nära för att i årets sista dagar öfverlemnade de sista 600,000 kronor, förstår jag för min del icke, huru man skall kunna hoppas, att under 1879 ställningen skall blifva så mycket förbättrad, att inkomsternas nettobehållning skulle ökas från 3,500,000 kronor till 4,800,000 kronor, och detta så mycket mindre som jag tror, att utgifterna komma att ökas i en större proportion än inkomsterna, därför att ju längre det lider från tiden för jernvägarnes första anläggning, desto mer blir den gamla materielen försliten, desto större följaktligen den ersättning, som skall utgå af trafikmedlen, och desto mindre får Statskontoret uppbära. Trafikstyrelsen har beräknat det belopp, som skulle kunna från jernvägarne öfverlemnas till Statskontoret, till 4,000,000 kronor. Att chefen för Finansdepartementet fått summan till 4,800,000 kronor, förklaras ganska lätt derigenom, att ett belopp, som Trafikstyrelsen beräknat såsom sin utgift, har chefen för Finansdepartementet ansett böra anskaffas genom lån, nemligen ett belopp af 800,000 kronor till materiellens förstärkning. Äfven i afseende på denna punkt kunna utan tvifvel vid riksdagen olika meningar uppstå, huruvida detta belopp är af beskaffenhet att det bör ingå i utgifterna eller fyllas genom lån. Efter min tanke är väl riktigt, att det materialförråd, som beräknas vara nödvändigt för att en jernväg skall kunna fortfara att trafikeras utan afbrott, anses tillhöra sjelfva anläggningskostnaden, som man varit öfverens om att den kan genom lån anskaffas. Men om detta materialförråd till någon större del består af slitna rails, kan detta icke vara något, som är för rörelsen angeläget, utan kan ifrågasättas, om man bör upplåna penningar för ett materialförråd af sådant

slag. Att denna qvantitet blifvit ganska stor, kommer sig antagligen deraf, att priset varit tryckt och försäljning af de slitna rails icke kunnat med fördel ske. Anledningen må dock hafva varit hvilken som helst, förefaller det mig, som om så beskaffade förråd icke borde betäckas genom ytterligare lån.

Det är en annan utgiftspost, om hvilken också sannolikt tvist skall uppstå, huruvida den bör betäckas genom lån, nemligen de 600,000 kronor, som förra Riksdagen beslöt att af befintliga tillgångar bevilja såsom lån för Hjelmarens sänkning. Nu är väl ganska riktigt att, om staten beviljar ett lån, som skall återbetalas genom amortering, den kan med fullt skäl sjelf upplåna dessa penningar, för att i den mån de åter inflyta betala dem tillbaka. Detta gäller såsom allmän regel, men om Riksdagen en gång har betydliga överskott eller besparingar och vill använda dem på ett sådant sätt, att den, med visshet om att statsutgifterna oupphörligen komma att stiga, vill sätta kommande släkten i tillfälle att få någon större inkomst derigenom, att de småningom kunna draga tillbaka de kapital, som i den goda tiden blifvit utgifna, är Riksdagen dertill berättigad, och det kan då vara tvifvel om det vore riktigt att, sedan Riksdagen i detta hänseende fattat ett beslut, som den då ansåg klokt och som jag för min del ännu i detta ögonblick anser så, Riksdagen nu ändrade detta beslut, så att de penningar som förliden Riksdag beslöt skola utgå af öfverskottsmedel, i år skulle upplånas för att vi skulle få tillbaka hvad vi i den goda tiden utgifvit. Skulle i dessa båda fall Riksdagen icke stanna i samma beslut som Kongl. Maj:t funnit lämpligt, och dessutom, såsom jag antog, Jernvägstrafikstyrelsen komme att till Statskontoret öfverlemna i stället för 4,800,000 kronor kanske 3,000,000 kronor eller deromkring, skall ändå vid 1879 års slut en brist uppstå, och det är då så godt först som sist, att vi redan från riksdagens början äro beredda på en ökad allmän bevillning för att icke komma till ett resultat, som, om det ock icke är farligt, då bristen icke kan vara större än ett par millioner, dock är betänkligt, emedan man icke kan veta, i hvad mån 1880 års tillgångar blifva så rikliga, att en sådan brist utan svårighet kan betäckas, och då man icke bör med fullt medvetande på kommande generationer kasta en utgift, som man sjelf är skyldig att bära. Det är endast dessa två anmärkningar, jag trott mig böra redan nu framställa, på det att chefen för Finansdepartementet, om han så finner lämpligt, må kunna meddela de upplysningar, som kunna skingra de farhågor, jag för min del hyser och ansett mig pligtig att uttala.

Herr Statsrådet Forssell: Jag är den siste ärade talaren tacksam för hans uttalanden, rörande formen för post- och telegrafmedlens upptagande i budgeten. Äfven efter min åsigt vore det i alla hänseenden lämpligt, att dessa medel i budgeten behandlades såsom jernvägstrafikmedlen. Men man har befarat att, då postmedlen efter grundlagen äro en bevillning, kunde det möta någon betänklighet att utesluta dem från riksstatens slutsiffra. Skulle emellertid Riksdagen

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

för sin del finna, att denna betänklighet icke är af någon vigt, och vid riksstatens fastställande låta äfven dessa inkomster föras inom linien, skulle derigenom onekligen vinnas den ganska viktiga fördelen, att budgeten riktigare utvisade de verkliga statsinkomsterna så väl som de verkliga statsutgifterna.

Den ärade talaren har anmärkt två i den Kongl. propositionen förekommande fel. Det ena är, såsom han äfven antydde, af väsentligen typografisk art. En blick på statsrådsprotokollet visar, att der äro jernvägstrafikmedlen upptagna till ett belopp af 16,650,000;
efter afdrag af utgifter för drift och underhåll 11,872,750,
återstå 4,777,250,

“utföres med 4,750,000 kronor.“

Det är denna summering och orden “utföres med“, som vid öfverförandet från protokollet till sjelfva statsverkspropositionen bortfallit. Det andra felet i den Kongl. propositionen, nemligen skillnaden mellan beräknad inkomst af fyr- och båkmedel och beräknade utgifter för fyr- och båkväsendet, är af betänkligare art. Någon undersökning huru felet tillkommit behöfves naturligtvis icke. Det förhåller sig helt enkelt så, att i den Kongl. proposition, som af chefen för Finans-departementet är kontrahierad, stå dessa båda siffror olika uppgifna, och det är således å honom ensam som detta fel ligger. Hvad beträffar frågan om felets rättande, har jag tillåtit mig att i en skrifvelse, som efter ärendets föredragning för Kongl. M:t på nådig befallning aflåtits till Stats-Utskottet och som nu torde finnas på dess bord, föreslå en ändring i beräkningen af de från Statskontoret utgående annuiteternas belopp. Beräkningen af inkomsterna kan nemligen icke ändras. Utgifterna på femte hufvudtiteln böra, då samtliga de 1,200,000 kronorna skola efter Kongl. Maj:ts afsigt och Riksdagens förut derom fattade beslut användas för fyr- och båkväsendet, med 200,000 kronor ökas, och således skulle på inkomstsidan uppstå en brist af 200,000 kronor, hvilken måste fyllas antingen genom anvisande af nya medel eller genom en förändrad beräkning. Möjligheten af en sådan förändring i beräkningarne finnes redan antydd i mitt anförande till statsrådsprotokollet, hvarest jag tillåtit mig yttra. att Fullmäktige i Riksgäldskontoret icke tillräckligt motiverat den särdeles låga beräkningen af de till Riksgäldskontoret inflytande räntor, hvilkas belopp minskar den från Statskontoret utgående annuitetsliqviden. Jag stödde denna åsigt derpå, att då Herrar Fullmäktige hade förutsatt, att Statskontoret skulle behöfva en större kassaförstärkning, hvilken icke skulle bringa Riksgäldskontoret någon ränta, hade de förbisett, att en sådan kassaförstärkning dock icke skulle behöfvas under hela året, utan endast under den tid, då inkomsterna icke fullt betäcka utgifterna, nemligen under årets sista och påföljande års första månader. De tillfälliga förskott, som Riksgäldskontoret då behöfver lemna Statskontoret, kunna och böra under hvarje förhållande återbetalas i samma ögonblick Statskontoret i Februari och Mars får in de då öfverflödigt stora inkomsterna af grundskatter, mantalspenningar, vakansafgif-

ter, arrendemedel och allmänna bevillningen, hvilka jemte nederlagsafgifter för bränvin och tullafgifter uppgå till 16 å 17,000,000. Om man iakttager detta, torde icke den farhåga Riksgäldskontoret uttalat vara fullt grundad. Och jag finner därför fortfarande, att den siffra Riksgäldskontoret beräknat för ingående räntemedel utan fara skulle kunna betydligt förhöjas. Enär nu dessa räntemedel skola dragas från de belopp, som beräknas från Statskontoret utgå till Riksgäldskontoret för annuiteternas betäckande, så får naturligtvis, vid en förhöjning i räntemedlens beräkning siffran för den från Statskontoret till Riksgäldskontoret utgående summa, som i riksstaten uppföres, med motsvarande belopp nedsättas.

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Jag ber derefter att få säga några ord om utsigterna för att 1879 års budget verkligen skall gå ihop. Det är sant att vi antagligen stå framför en period af mindre gynsamma ekonomiska förhållanden. Från tronen har redan yttrats, att den största varsamhet för närvarande måste iakttagas, då vi antagligen gå ett sådant prof till mötes, och jag vågar påstå, att denna uppfattning äfven fått sitt uttryck i den föreliggande Kongl. propositionen, i det nemligen statsverkets inkomster i deras helhet denna gång blifvit ovanligt lågt beräknade. I allmänhet och under normala förhållanden antager man, att inkomsterna skola år ifrån år åtminstone i någon mån stiga. Det har under lång tid icke händt i Sverige, att ett efterföljande års statsinkomster på det hela understigit det föregående årets inkomster. Vanligen har under de sista tio åren stegringen från år till år utgjort 3, 4, 5, ja ända till 8 millioner. Ännu mindre har det inträffat, att inkomsten för ett år understigit det näst föregående årets inkomst. Nu har likväl Kongl. Maj:t beräknat, att 1879 års inkomster skola med några hundra tusen kronor understiga de inkomster, som verkligen influtit under 1877. Budgeten för 1879 upptager de ordinarie statsinkomsterna och bevillningarne till 66,600,000 kronor, och 1877 års inkomster torde efter all sannolikhet, såvidt man nu kan se, med 3 eller 400,000 kronor öfverstiga detta belopp. Går jag längre tillbaka, så visar sig, enligt räkenskaperna, att inkomsterna utgjorde 1876 67,900,000 kronor, 1875 65,150,000 kronor, och 1874 68,600,000 kronor. Således vågar jag påstå, att beräkningen af inkomsterna just utgått från det antagande, att vi nu gå en mindre gynsam period till mötes och därför måste vakta oss för alltför stora förhoppningar. Det är naturligtvis mycket lätt att ytterligare nedtrycka dessa förhoppningar. Man kan måla framtiden i mycket svarta färger. Man kan förespå stora olyckor för den enskilde industriidkaren och jordbrukaren och till följd deraf förvänta sig ytterligt förminskade tullinkomster, en nedtryckt samfärdsel i alla riktningar och minskad inkomst af jernvägstrafiken. En större skilnad än nu beräknats kan möjligen uppstå emellan postverkets inkomster och utgifter, äfvenså är det ju möjligt att allmänna bevillningen och bränvinstillverkningsafgiften mer eller mindre nedgå under här beräknade belopp, under hvilka förutsättningar naturligtvis 1879 års budget komme att visa en icke obetydlig brist. För min del har jag icke kunnat tillstyrka Kongl.

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Maj:t att hysa en så stor farhåga för den framtid som väntar oss, och går jag nu till de särskilda inkomstitlarna, så vågar jag till Kammaren hemställa, huruvida det kan anses troligt, att tullmedlen, hvilka under de senaste 5 åren uppgått till i medeltal omkring 26,000,000 kronor, skulle utan en verkligt stor kalamitet nedgå under det af Kongl. Maj:t beräknade belopp af 22,500,000 kronor. Hvad bränvinstillverkningsafgiften beträffar, är sant, att densamma är af särdeles vexlande natur. Den har i år hastigt nedgått och lemnat endast 13,150,000 kronor, då den förra året lemnade öfver 15,000,000; men denna minskning beror väl icke oväsentligt derpå, att förra året tillverkades ett ovanligt stort kantal bränvin. I år ser man redan på nederlaget, att tillverkade kanntalet icke så mycket som förra året öfverskjuter årets eget behof, och deraf torde man hafva någon anledning till den slutsats, att någon större nedsättning icke är att förvänta åtminstone för året 1878.

Jag tillåter mig här erinra om ett förhållande, som är af ganska stor vigt för den svenska statsregleringens uppgörande. Beräkningarna för 1879 skola verkställas vid slutet af 1877 och i början af 1878. Då eger man inga data, som egentligen kunna gifva säkert stöd för omdömet om 1879 års förhållanden. Man känner icke skörden för 1878, hvilken i sin mån nödvändigt inverkar på 1879, och ännu mindre har man föreställning om skörden 1879. Ej heller känner man något om utsigterna för jern- och trårörelsens utveckling. Således saknas i sjelfva verket hvarje hällbar grund för beräkningarna, och detta är alltid en anmaning till försigtighet. Det föranleder hvarje omtänksam chef för Finansdepartementet att sätta sina beräkningar så lågt som möjligt; men det finnes också en fara vid att gå allt för långt i försigtighet, enär en öfverdrifven försigtighet lätt får utseendet af oroande rädsla, en känsla, hvilken som bekant är smittosam och som ogynnsamt kunde inverka på landets kredit.

Hvad nu slutligen beträffar de beräkningar öfver jernvägs-
trafiken, vid hvilka den ärade talaren särskildt fäst sig, är det mycket sant, att under de sista åren har Jernvägstrafikstyrelsen till Statskontoret inlemnadt vida lägre belopp, än som beräknats kunna blifva inlemnadt under år 1879, men detta har sin grund i förhållanden, som jag tänkt mig undarröjda för åren 1878 och 1879. Då under de sista åren hafva inlevererats, under år 1874 3,700,000, under år 1875 3,100,000 och under 1876 endast 3 millioner samt under år 1877 endast 3 $\frac{1}{2}$ millioner, under det för hvarje år ett betydligt högre belopp varit beräknadt såsom tillgång för statskassan, så har denna brist berott derpå, att skillnaden användts till att öka materialförrådet. Denna ökning har vållats dels af det ständigt stigande behofvet i och med jernvägsnätets utveckling och den stegrade dyrheten af jernvägarnes många-handa material, dels ock deraf att, såsom den ärade talaren antydde, de uppbrutna skenorna, hvilka vid beräkningen af kostnaden för skenoläggning hade intagits såsom tillgång, vid årets slut visade sig vara visserligen en tillgång, men icke en kassatillgång,

utan en inventarietillgång, som icke kunde realiseras, åtminstone icke till pris som motsvarade beräkningen, hvarför Jernvägsstyrelsen också ansett bättre att hålla på dem till bättre tider för försäljning eller till dess de kunde blifva använda på andra bansträckningar. Man kan icke neka, att en sådan tillgång, huru onyttig den än är för kassan, har ett värde, och frågan är då blott den, om det är lämpligt, att man af årets inkomster, hvilka egentligen skulle användas att betäcka räntor, tager ett visst belopp för att hålla jernvägen med detta förlag. I hvarje industri skulle det anses lämpligt att för ett sådant tillfalligt förlagsbehof upptaga ett kreditiv. Det är också något sådant, som Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen, då han begärt anvisning af ett anslag på Riksgäldskontoret för att betäcka hvarje sådan möjligen förekommande ökning i materialförrådet, eller kassaförlaget. Om detta beviljas, försvinner grunden för den brist, som under det föregående året uppstått i de till Statskontoret påräknade jernvägstrafikmedel. Då försvinner också, enligt min uppfattning, anledningen att af de föregående året till Statskontoret inlevererade medels belopp sluta sig till beloppet af hvad under 1879 kan inlevereras. För öfrigt kan jag icke, annat än under förutsättning af en så stor farhåga för vår ekonomiska utveckling under år 1879, som jag nyss nämnt, tänka mig, att Trafikstyrelsens förslag till inkomstberäkning skulle kunna anses vara för hög. Styrelsen har dervid, fastän under hela den tid jernvägstrafiken i Sverige varit i gång inkomsten är från år oupphörligt växt, och ehuru inkomsten per dag och banmil varit i ständigt stigande nästan månad efter månad, likväl antagit, att år 1879 icke skulle rörete någon stegring utöfver förhållandena under år 1877, och har beräknat inkomsten för 1879 helt och hållet efter inkomsten under 1877, d. v. s. efter normen af 110,000 kronor per banmil. Sämre kunna onekligen förhållandena gestalta sig, om våra jordbrukare under 1878 eller 1879 få missväxt eller ytterst dålig skörd, om de dåliga jernkonjunkturen, som nu fortfarit under fyra år, ytterligare hålla i sig två år, och om också för vår trähandtering sorgliga utsigter te sig under 1878 och 1879. Då är det mycket sannolikt, att våra jernvägars rentabilitet blifver lägre än den nu beräknats, men jag har icke ansett mig kunna utgå från sådana förutsättningar.

Det är slutligen klart, att mina förhoppningar om 1879 års budget helt och hållet grunda sig på antagandet, att Riksdagen bifaller ej blott hvad Kongl. Maj:t föreslagit i afseende å anslag för ökande af jernvägstrafikens materialförråd, utan äfven Kongl. Maj:ts förslag om anvisande af ett anslag från Riksgäldskontoret till bestridande af utlåningen åt Hjelmarebolaget. Det förra anslaget har jag sökt att i mitt anförande till statsrådsprotokollet tillfredsställande motivera, och den siste ärade talaren har åtminstone icke velat bestrida rättigheten af de sats, som der äro uttalade. Hvad det senare anslaget beträffar, medgifver jag, att Riksdagen skulle kunna taga framställningen derom såsom en anmaning att ändra ett en gång fattadt beslut. Dock vågar jag

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Statsregle-
ringspropo-
sitionen.
(Forts.)

fästa uppmärksamheten derpå, att här icke är fråga om att ändra beslutet, att medlen skola utgå från Statskontoret. För det beslutet finnes en god och alltid gällande grund. Här är endast fråga om att, då det nu tydligen visar sig, att staten i sjelfva verket icke eger till full och obehindrad disposition så stora tillgångar, som man en gång förestälde sig, slå in på den rätta vägen för behandlingen af frågor sådana som denna. Jag vågar fortfarande fasthålla vid den åsigt — och jag förmodar att många inom denna Kammare göra det med mig — att staten ej bör beskatta sina medborgare för att använda andelar af deras årsinkomst till utlåning. Skulle nu Riksdagen icke bifalla Kongl. Maj:ts förslag i detta hänseende, och skulle Riksdagen vidare anse, att de utgifter som Kongl. Maj:t föreslagit äro, såsom den siste talaren nämnde, väl behöfliga, ja nödvändiga och möjligen endast till en mycket ringa del öfverflödiga, då kan jag icke finna annat än att, om det begärda anslaget för bestridande af utlåningen till Hjelmarebolaget afslås, Riksdagen måste pålägga en skatt, vare sig indirekt eller direkt, af 600,000 kronor, och härigenom skulle tydligen visa sig, att man för att utlåna penningar till Hjelmarebolaget beskattade det svenska folket.

För närvarande har jag ingenting att vidare anföra.

Friherre Åkerhielm: Det har icke varit min vana vid föregående riksdagar att deltaga i öfverläggningen om Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof före dess remiss till Stats-Utskottet, ty dels har erfarenheten hunnit lära mig, att Stats-Utskottet alltid grundligt behandlat den Kongl. propositionen, och dels har det visat sig, att män, hvilkas erfarenhet, insigter och särskilda ställning göra dem dertill synnerligen skickade, icke hafva underlåtit, likasom de icke heller nu lära underlåta att åt propositionen egna all den uppmärksamhet, som kan vara af intresse för Kammaren och till ledning för dess ömdöme samt till gagn för Stats-Utskottet vid propositionens behandling. Således lär det för litet hvar vara klart, att här måste föreligga en särskild fråga af den beskaffenhet, att jag trott mig illa motsvara det mig särskildt lemnade uppdrag, om jag icke i detta ögonblick anhölle få fästa uppmärksamheten på densamma. Denna fråga har uppkommit till följd af det, jag vågar kalla det förbiseende, som insmugit sig vid den af chefen för Finansdepartementet uppgjorda inkomstberäkning för år 1879. Icke så, som skulle jag anse detta förbiseende i och för sig vara af sådan vikt, att man dervid borde synnerligen fästa sig; det skulle till och med, med den kännedom jag har om svårigheten att under det trägna arbetet vid statsregleringens uppgörande kunna fullständigt följa de mångartade uppgifterna i deras minsta detaljer, hafva varit för mig angenämt att med tystnad få förbigå det förbiseende, som inträffat, men jag kan det nu icke, sedan chefen för Finansdepartementet tillkännagifvit, att han tillstyrkt Kongl. Maj:t att besluta en skrivelse, som, enligt hvad vi nu höra, redan lär hafva afgått till Stats-Utskottet och hvari föreslagits, att

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)*

den uppkomna bristen af 200,000 kr. skulle ersättas på ett sätt, hvilket jag för min del anser icke kunna med tystnad förbigås och, jag tillstår det upprigtigt, enligt min tanke borde vara det sista en svensk finansminister föresloge sin Konung att besluta. Det är möjligt, att de beräknade bevillningarne icke lemna utrymme att rätta det misstag, som beklagligtvis uppkommit, och jag förstår väl och har här hört, att Finansministern varmt och tungt känner ansvaret därför, men i sådant fall hade, på sätt en föregående talare, med vida äldre erfarenhet än jag, påpekat, det naturligaste och riktigaste varit att hänvisa Riksdagen till den oanvända bankovinsten. men icke att föreslå någon ändring eller rubbning i den af Statsrådet såsom riktig förordade varsamhet. hvilken de Riksdagens särskilda förtroendemän, som äro tillsatta att förvalta statsskulden, ansett nödig och riktig. Det är väl möjligt, jag vill icke bestrida det, att ju tillfälligtvis upplåta medel i Riksgäldskontoret kunna lemna större räntebehållning än den, som Fullmäktige beräknat, men lika visst är, att det är långt bättre, att denna siffra är med något för stor varsamhet beräknad än om derå skulle uppstå brist. De farhågor, som uttalats för att möjligen de i Kongl. Maj:ts proposition gjorda beräkningar kunna befinnas vara allt för förhoppningsfullt tilltagna, äro tillräckliga, utan att dertill skola läggas ytterligare farhågor för att Fullmäktige i Riksgäldskontoret gjort sina beräkningar allt för hårda. Det kan vara lyckligt att, då brist uppkommer — och det bör vara den siste talaren väl känt, att en ovanligt stor sådan i Statskontorets rörelsekapital under sistlidna år uppkom och måste från Riksgäldskontoret fyllas — att då, säger jag, i sista hand, i Riksgäldskontoret försigtigheten ännu har sitt hem.

Jag ber att i sammanhang därmed få säga -- och jag tror mig dermed icke begå någon ogrannligheten — att jag för min del har en ytterligare anledning att anhålla, att Stats-Utskottet, som jag hoppas får del af mitt yttrande, behagade något uppmärksamma denna fråga, och denna anledning är, att bristen hos Statskontoret, sådan den genom Finansministerns särskilda godhet förberedelsevis tillkännagafs för Fullmäktige i Riksgäldskontoret, med 2 eller 3 millioner understeg det belopp, som helt kort derefter befans vara det, hvartill den verkliga uppgick.

Under sådana förhållanden, och med anledning af hvad jag nu trott mig böra i korthet anföra, hoppas jag, att Kammarerna icke skall illa upptaga utan finna det vara klart, då jag icke vill i minsta mån uppehålla mig vid uppställningen i öfrigt af Kongl. Maj:ts proposition, mot hvilken de erinringar, som äro att göra, dels redan blifvit gjorda, dels säkerligen från annat håll blifva det — att jag, i synnerhet som den Kongl. skrifvelsen gått direkt till Stats-Utskottet och icke först blifvit föremål för Kammarernas behandling, ansett det vara min pligt att nu afgifva detta yttrande och särskildt bedja Stats-Utskottet att se till, att den af Riksdagen såsom dess ensak omvärdade finansförvaltningen måtte få göra sina beräkningar i frid och ro och på sådant sätt, att vi

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

kunna stå till svars därför inför dem, för hvilka *vi* skola svara, inför våra kommittenter, för Riksdagen.

Herr Wallenberg: I afseende på uppställningen af budgeten och dess siffror skall jag icke yttra mig vidlyftigt. Jag skyndar till en början att betyga min tacksamhet mot Herr Finansministern, för det att ändtligen jernvägstrafikens utgifter flyttats ur statsbudgeten och icke längre onödigtvis uppsvälla densamma; men härmed är också min tacksamhet uttömd, ty jag kan icke inse lämpligheten af att, i strid med nästlidne Riksdags beslut, angående låneförstärkningen till Hjelmare sjösänkingsbolaget, ett motsvarande belopp nu skulle upplånas. Man säger visserligen, att det är en god princip att upplåna det som afses för produktiva företag och att icke dertill använda skattemedel. Må vara, men har man erhållit öfverskott från ett föregående år, så kan jag icke inse det olämpliga uti att nedlägga detta öfverskott i ett gagnande företag. Får man något åter, är det så mycket bättre, hvarom icke förlorar man intet mer än man haft. För resten kan jag försäkra, att många andra liksom jag vid nästlidne riksdag skulle hafva voterat *nej* i stället för ja, i fall de för handen varande öfverskotten icke blifvit anvisade till bestridande af den då ifrågasvarande låneförsträckningen till berörda sjösänkingsbolag.

I fråga om beräkningen af hvad vissa skattetitlar, såsom tullen med flera, kunna komma att gifva under år 1879, delar jag Herr Finansministerns åskådningssätt, att det är nära nog omöjligt på förhand med full visshet beräkna de blifvande inkomsterna. Men då Herr Finansministern förebrått den förste talaren att "måla i svart", så tillåter jag mig såsom min åsigt uttala, att han själf har en synnerlig benägenhet att "måla i rosenrödt" och att, äfven om ett flertal representanter i bägge Kamrarna uttalade bekymmer i anledning af den ekonomiska ställningen, så skulle helt visst Herr Finansministern betvivla desamma, *dels* emedan han icke eger en så fullständig kännedom om de ekonomiska förhållandena i landet, som önskligt vore, och *dels* emedan hans skaplynne är att se allting ljusst och gladt.

Såsom stöd för denna min uppfattning beder jag få hänvisa till förhandlingarne vid nästlidne riksdag angående väckt fråga om indragning af de enskilda bankernas femkronesedlar. Jag bestred åtgärden såsom skadlig, och en betydande majoritet af denna Kammare förkastade förslaget; men Herr Finansministern ansåg, att den ifrågasatta indragningen af cirka tjugutvå millioner kronor i banksedlar af nämnda valör och såsom en naturlig följd deraf äfven indragning af ett stort antal afdelningskontor icke skulle komma att utöfva någon menlig inverkan på den ekonomiska ställningen. Vi skulle väl hafva fått se huru en slik, i sig själf gagnlös, reform skulle hafva ökat den nuvarande tidens bekymmer, i fall den blifvit beslutad. Lika litet som jag då kunde gifva Herr Finansministern rätt, lika litet kan jag följa honom, då han synes vilja upphöja till axiom, att statsutgifterna för hvarje år skola ökas. Det kan inträffa så många oförutsedda händelser,

som kunna störande inverka på en jemn tillväxt i statsinkomsterna, och då är det bättre att någorlunda rätta utgifterna derefter än att taga en årlig tillökning för alldeles gifven. Visserligen hafva statsutgifterna blifvit under en följd af år för hvarje år ökade, och man har på den banan gått raskt framåt, men förändrade förhållanden påkalla en ökad försigtighet i alla utgifter, och jag hyser den förhoppning, att Stats-Utskottet vid denna riksdag behagade tillse, huruvida icke lämpliga inskränkningar i de föreslagna utgifterna må kunna vidtagas i syftning att på denna väg må åstadkommas jemvigt i budgeten utan att upphäfva ett af nästlidne Riksdag fattadt beslut.

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)*

Då här talats om bankovinsten, så får jag säga, att jag icke anser sannolikt, det Banko-Utskottet kommer att tillstyrka, att mer än femtio procent af bankovinsten för år 1877 böra aflemnas till statens allmänna behof. Om Stats-Utskottet antager ett sådant bidrag såsom påräkneligt, så tror jag det icke löper fara att misstaga sig.

Men Herr Talman! bland föremålen för vårt allvarliga begrundande finnes mycket annat än inkomster och utgifter och som kan förorsaka bekymmer. Dit hänför jag det beklagliga förhållande, att *lagstiftningen och lagskipningen äro nästan lika tröga*. Hvad nu först lagstiftningen beträffar, så finnes bland bilagorna till den föreliggande Kongl. propositionen *Nya Lagberedningens* "underdåniga redogörelse för sina arbeten" under det förflutna året, och hvilken är högst otillfredsställande. Beredningen omförmåler, att den hållit 102 plenissammanträden och 87 afdelnings-sammanträden. Men hvad hjälper det, äfven om Beredningen hållit 360 sammanträden, och ändå intet lagförslag kunnat åstadkommas. Det nuvarande stillaståendet i lagstiftningsarbetet beror enligt min uppfattning ytterst på Herr Justitieministern, och då det visat sig, att Riksdagen icke kan genom sitt Lag-Utskott åstadkomma något lagförslag, som blir upphöjdt till lag, utan hela lagstiftningsarbetet är beroende af de lagförslag, som föreläggas Riksdagen i form af Kongl. proposition, så synes mig tiden varit inne för Herr Justitieministern att begära förstärkning åt Nya Lagberedningen eller att tillsätta två lagberedningar, så att åtminstone tvenne lagförslag på en gång kunde vara under arbete. Ingen utgiftspost i budgeten skulle vara nyttigare än den, som afsåg att fortskynda *det nu stillastående lagstiftningsarbetet*.

Huru länge skall man hålla på med utarbetande af ett lagförslag angående *vattenrätten*? Är det icke en känd sak, att lagstiftningen angående dit hörande frågor är så ofullständig, och att vid tillämpningen en så stor ovisshet råder, att det ena landshöfdingembetet fattar beslut i uppenbar strid med hvad ett annat landshöfdingembete anser vara rätt. Och sådana motsatta beslut kunna af dessa myndigheter fattas med godt samvete, enär tydlig lag i ämnet saknas. Man underrättar oss vid hvarje riksdag, att man är sysselsatt med detta lagstiftningsarbete, och slutligen kommer man väl om ett antal år fram med ett lagförslag om *vattenrätten* kan jag tro.

Statsregle-
ringspropo-
sitionen.
(Forts.)

Det är en annan lagstiftningsfråga, på hvilken jag flera gånger fäst uppmärksamheten, och den afser att erhålla en lag angående *inteckning eller panträtt i enskildas jernvägar*. Mig veterligen göres i Justitiedepartementet ingenting för den viktiga frågans lösning, och det är icke så länge sedan Herr Justitieministern från statsrådsbänken behagade yttra, att han *icke* hört om den saken, att den vore af något allmännare behof påkallad.

Nej! icke heller får Herr Justitieministern höra, att detta är "ett allmänt känt behof" på samma sätt som en skatteregleringsfråga, till förmån för hvilken reform etthundra två riksdagsmäns underskrifter kunnat erhållas. Herr Justitieministern får *icke höra allmänt talas om* behofvet af en lag om inteckning i jernväg, ty insigten om detta behof tränger icke så djupt ned, att det blir allmänt samtalsämne, men då det en gång brakar i knutarne, då kommer det bäst att visa sig, hvilket lagstiftningsarbete som blifvit försummadt, och då skall man från alla håll ropa: *hvarjöre hade vi icke en lag om inteckning eller panträtt i enskildas jernvägar?* Huru det då kommer att gå med statens låneförsträckningar, uppgående till omkring tretiosex millioner kronor till jernvägsaktiebolagen, torde vara ganska ovisst; och alla andra rättsförhållanden, som dermed ega sammanhang, blifva ytterst svåra att reda — om det någon gång brister löst. Man får då se de förfärliga följderna af lagstiftarnes likgiltighet, och ansvaret kommer att hvila tungt på Herr Justitieministern för den likgiltighet, som icke funnit denna viktiga fråga vara förtjent af sin uppmärksamhet.

Jag har några gånger väckt motion i syftning att erhålla en lag om *afveckling under administration af gäldbundet bo*. Denna fråga är mycket mindre ingripande i eganderätten än bestämmelsen om *tvångsackord* i nuvarande konkurslag, ty en lag om afveckling under administration afser icke att någon enda fordringsägare skall erhålla mindre än hvad gäldenärens tillgångar kunna gifva, hvaremot vid tvångsackord det nästan aldrig är fråga om att lemna allt hvad boet har, utan man afrundar vanligen procenten så, att det blir åtskilligt kvar åt gäldenären. Jag påstår att i civilisationens intresse borde Herr Justitieministern taga denna fråga om hand. Men ty värr får man såväl angående denna fråga som angående den om inteckning i jernväg det besked, att sådana lagar icke öfverensstämman med här i landet antagna rättsprinciper — alldeles såsom om de, hvilka skrefvo den förträffliga lagboken af 1734, kunde haft någon aning om de förhållanden, som nu för tiden ega rum.

Hvad *lagskipningen* angår, har dess långsamhet blifvit så notorisk, att part, som vet sig hafva orätt, vädjar mot fäld dom blott för att tillfoga sin motpart, som har rätt, all möjlig skada. Lagskipningens långsamhet förringar rättvisans värde. Ingen förbättring har i detta hänseende blifvit vidtagen eller ens ifrågasatt. Lika litet har man varit betänkt på någon ändring i bestämmelserna rörande lottning af mål i öfverrätterna. Den förfärliga långsamheten i lagskipningen slutar med att undergräfvat rättsmedvetandet hos folket, och detta åser Herr Justitieministern med stoiskt

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.*
(Forts.)

lugn. Ingen må betvifla den synnerliga tillgifvenhet och högaktning jag hyser för Hans Excellens Friherre De Geer, men jag tror att han tagit på sig alldeles för mycket, då han emottagit två så högst maktpåliggande embeten som en statsministers och en justitieministers. Det gick förliden riksdag ett rykte, att Friherre De Geer skulle ur sina påtagligen trötta händer lemna justitieportföljen till någon, som icke förut var medlem af konseljen. Men detta var ty värr blott ett ogrundadt rykte, emedan ingen förändring ännu timat. Jag utbeder mig att, af hvad jag tagit mig friheten yttra, Herr Talmannen icke må draga den slutsats, att jag skulle vilja göra opposition mot regeringen. Tvärtom önskar jag, att *regeringen måtte förstärkas med en effektiv justitieminister*, och att Hans Excellens Statsministern och de öfriga medlemmarne af konseljen måtte med lika oförtröttadt nit som hittills fullgöra sina åligganden.

Slutligen, på det Herr Talmannen behagade inse att hvad jag yttrat eger sammanhang med den föredragna Kongl. propositionen, ber jag få till Stats-Utskottet vördsamt hemställa, att Utskottet behagade tillse, huruvida icke någon minskning i utgifterna för Justitiedepartementet kan göras, emedan detta departement minst af alla statsdepartementen synes förtjent af de anslag, som nu äro för det samma i budgeten upptagna.

Herr Wærn: Jag skall icke upptaga Kammarrens tid med någon granskning af budgeten i dess helhet, utan har endast ett par anmärkningar att framställa, nemligen med afseende på uppställningen af behofven och de därför tillgängliga medel. Vid beräkandet af den behållning, chefen för Finansdepartementet uppgifvit, har han denna gång tagit hänsyn till saker, som förut icke deruti ingått: jag syftar här på den af honom till 2,555,000 kronor beräknade brist i åtskilliga förslagsanslag från det nyss tilländagångna året. Med afseende härå får jag framhålla omöjligheten af att med någon noggrannhet beräkna denna brist, hvilket också af Herr Finansministern medgifvits, då han allenast upptagit densamma såsom icke understigande nämnda belopp. Utan att alls vilja inlåta mig på granskning af anförda siffror, måste jag dock förklara, att jag anser, att det uti en dylik beräkning ligger en viss risk, och detta därför att, om Finansministern framlägger dessa sina beräkningar för Riksdagen, kommer Stats-Utskottet att, för att kontrollera hans beräkningar, äfven göra sina, hvaraf åter följdén blir, att Riksdagen kommer att taga i betraktande och grunda sina beslut på siffror, hvilka det är omöjligt att med någon sorts visshet kunna känna. Jag ser väl anledningen till att så förfarits i år, och den är att dessa belopp hafva uppgått så högt, att Finansministern ansett sig nödsakad tillse, huru de skulle kunna fyllas. Deremot har jag ej heller nu något att säga, men kan dock icke undgå att påpeka ett grundfel i afseende å förfarandet vid statsregleringens uppgörande, hvilket vi i den mån vi komma in på banan att grunda våra beräkningar på sista årets händelser, måste göra allt för att komma ifrån. Det är nemligen

Statsregle-
vingsproposi-
tionen.
(Forts.)

det, att, ehuru Riksdagen börjar redan den 15 Januari, man likväl vill grunda sina beräkningar på förhållanden under det år, som slutar fjorton dagar förut. Sådant är icke möjligt, och allra minst i vårt land, der kunskapen om hvad som tilldragit sig och resultaten deraf icke kan vinnas med någon synnerlig lätthet eller hastigt meddelas, utan der tvärtom förhållandet är det, att de förvaltande verkens bokslut icke äro färdiga förr än 17 månader efter finansårets slut, vid hvilken sistnämnda tidpunkt hos många förvaltande verk icke en enda rad ännu är skriven i den bok, hvars afslutande skulle visa, hvilka tillgångarne verkligen äro, och likväl se vi dessa upptagna i budgeten och föreslagna att ingå i statsregleringen. Det kan visserligen icke undvikas, att så stora brister uppkomma, att Finansministern anser sig böra taga hänsyn till desamma fyllande, men deremot är det alldeles nödvändigt att, för undvikande af en kollision utaf omnämnda beskaffenhet, tillse att ifrågavarande bokslut hastigare verkställas. För ernåendet af ett sådant resultat är uppfyllandet af två vilkor nödvändigt. Det ena är, att för böckerna fastställes formulär af den beskaffenhet, att en klarare uppställning och ett hastigare avslutande af desamma derigenom möjliggöres. Med afseende härå tillåter jag mig nämna, att under Juni månad år 1874 Kongl. Maj:t anbefalde Arméförvaltningen att inkomma med yttrande angående lämpligheten för densamma af den vid Förvaltningen af sjöärendena tillämpade bokföring, äfvensom rörande ett af Statskontoret afgifvet förslag till bokföring af förskott, men att något svar härpå ännu icke kommit. I sammanhang härmed får jag bekänna, att jag hört uppgifvas, det en tjänsteman nyligen blifvit befriad från öfriga göromål för att uppgöra denna bok, hvarför jag, ehuru jag ansett mig icke kunna underlåta att påpeka vigten häraf, hoppas att arbetet härmed snart måtte vara färdigt. — Det andra vilkoret för möjligheten att taga det sistförflutna finansårets resultat till grund för beräkningarne, och den utväg, som i än högre grad skulle bidra att aflägsna vådorna af det nuvarande förhållandet vore, om man kunde förändra sjelfva finansåret, så att detsamma komme att omfatta en annan period än den hittills vanliga. Vårt finansår avslutas med den sista December, men de inkomster, som skulle ingå i det årets bok, inflyta till betydlig del först i April månad påföljande året, och förr än detta skett kan man icke börja med bokens avslutande. Detta förhållande kan endast afhjelpas genom att låta boken upptaga allenast under årets lopp *verkligen* ingångna inkomster, och derjemte förlägga finansåret till en annan tid. Genom avslutande af finansåret med den sista Juni skulle många och stora fördelar uppstå, enär man derigenom kunde bringa bokföringen derhän, att den kunde revideras inom ett år, och att alla inkomster fölle inom finansåret och vore kända, hvarförutom skulle uppkomma jemväl den stora fördel, att Kongl. Maj:ts rådgifvare för statsregleringens uppgörande hade ett halft år på sig efter finansårets slut, under det deremot nu, då Kongl. Maj:ts beslut angående statsregleringen fattas den 7 Januari och är grundadt på inkom-

sterna under det år, som slutar den 31 December, de måste taga hänsyn till förhållanden inom landet, hvilka uppkommit först en vecka förut. Häraf följer åter, att Kongl. Maj:ts rådgifvare och i synnerhet chefen för Finans-departementet äro under den riksdagen närmast föregående tiden alldeles öfveransträngda, och det i den grad, att det endast är med största svårighet deras krafter räcka till; och det är hufvudsakligen detta förhållande jag vill tillskrifva de små fel, som blifvit begångna, exempelvis derutinnan, att en subtraktion icke blifvit kontrollerad, samt att en siffra icke blifvit lika upptagen af två särskilda departement. För min del finner jag det ganska underligt, att icke vid hvarje riksdag sådana fel spåras, då man begär, att statsregleringen skall uppgöras med afseende å förhållanden, som tilldragit sig endast en vecka före den för regleringens avslutande bestämda tid, och för kännedomen hvaraf man måste anlita telegrafan. I fråga om de 200,000 kronor, hvarom man här talat, får jag för min del säga, att jag tycker man gör mera väsen deraf, än saken förtjenar, ty misstaget har uppkommit af den öfveransträngning jag förut omnämnt, och resultatet deraf är ganska ligkiltigt, enär, enligt mitt förmenande, såväl Regering som Riksdag skulle finna det ganska förundransvärdt, om den slutliga statsregleringen icke komme att skilja sig från Kongl. Maj:ts proposition med mera än 200,000 kronor.

Jag kommer nu till min andra anmärkning, som rörer jernvägstrafikmedlen. I afseende å dessa har chefen för Finansdepartementet föreslagit, att man skulle upplåna de medel, som behövas för ökad materiel. Häremot har, beträffande sjelfva saken, af den förste ärade talaren blifvit anmärkt, att man icke borde upplåna medel för att ersätta räler, som blifvit förslitna, eller till annat dylikt ändamål, utan, så vidt jag fattade hans ord rätt, att man härtill alltid borde använda kungens trafikinkomsterna. Om jag läser Kongl. Maj:ts proposition, finner jag att Kongl. Maj:t, såsom jag anser vara det rätta i förevarande afseende, talar allenast om behofvet af *ökad* materiel, men alldeles icke om behof af ersättning för försliten materiel. Om således förste talarens anmärkning hade afseende endast härå, instämmer jag fullkomligt med honom deri, att den materiel, som under året förbrukas, bör i första rummet ersättas af trafikinkomsterna, och att icke, i afvaktan på rälernas försäljning eller af andra dylika skäl, upplåning härför bör ega rum. Deremot har jag många gånger funnit, och detta torde äfven för de fleste af Kammararens ledamöter vara bekant, att uppskattningen af behöfliga medel för statens jernvägsanläggningar varit mycket för låg, och att behofvet af ökad materiel aldrig uppgifvits i hela dess vidd. Häraf har blifvit en följd, att man nödgats för detta behof använda inkomster, som aldrig bort dit dragas, hvilket kunnat förekommas, om, såsom det enda rätta varit, genom kostnadernes beräkning högre per bannmil, beloppet af desamma blifvit riktigt upptaget. Emellertid är det väl, då man nu ser olägenheten af detta förhållande, klokast att rätta detsamma.

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Det nu sagda leder mig till den anmärkning jag har att framställa emot finansministerns förslag, att Riksdagen skulle anvisa ett anslag af högst en million kronor, inom hvilket Kongl. Maj:t skulle få ersättning för den del af trafikmedlen, som blifvit använd till uppköp af ökad materiel. Jag kan nemligen icke fatta annat, än att vi härigenom skulle få ett nytt sorts anslag, af hvilka vi förut hafva tillräckligt många för att göra statsregleringen invecklad. Vi hafva nemligen bestämda anslag, reservationsanslag och förslagsanslag, och nu skulle vi få ytterligare ett, som jag skulle vilja benämna kreditivanslag, och hvarmed afses, att Kongl. Maj:t skulle efter slutet af det år, hvarunder anslaget beviljats, ingå till Riksgäldskontoret och, med anmälan på kronan och öret af det belopp, som till förökande af materielen blifvit användt, anhålla att af berörda anslag återfå detsamma. Huru skulle det då gå med behållningen å detta anslag? Vi hafva ju regler för de särskilda anslagens behållningar, men intet är sagdt derom, huruvida detta skulle lyda samma lagar, som för förslagsanslagen äro bestämda. Om kommande årets revisorer skulle göra anmärkningar mot ett anslagsbelopp, eller om olika meningar skulle göra sig gällande hos revisorerne och Stats-Utskottet, som granskar deras anmärkningar, då skulle ju återbäranden kunna komma att ske. Icke annat än jag kan se, skulle ett sådant anslag föranleda till en alldeles särskild och invecklad bokföring angående frågan, huruvida deraf uppburits för mycket, eller icke. Jag fattar väl, att, då Kongl. Maj:t första gången framställt ett sådant förslag, han velat göra tydligt för Riksdagen, att han icke begärt mera eller annat, än hvad som åtgått till ökad materiel, men då vi veta, att detta behof icke är tillfälligt, utan att, i mån af jernvägarnes utsträckning, alla år, behofvet af materiel skall ökas, förefaller det mig vida bättre, om Stats-Utskottet föresloge, och Riksdagen beslöte, att med anslag till detta behof skulle förfaras på samma sätt som med anslag till jernvägsbyggnader, eller att Riksdagen anslår en bestämd summa, säg en million, som Kongl. Maj:t nu begär, eller 775,000 kronor, hvilket belopp blifvit af jernvägsstyrelsen anmaldt, såsom anslag till ifrågavarande behof, och som skulle utlemnas och redovisas på samma sätt, som i fråga om andra anslag till jernvägarne nu sker, hvarigenom någon särskild bokföring icke skulle blifva af nöden, eller kunskapen om statsregleringen försvåras medelst flera eller färre nya och invecklade bestämmelser.

Grefve Mörner, Oscar: Det är egentligen några yttranden till statsrådsprotokollet, af statsrådet och chefen för Finansdepartementet, som denna gång föranleda mig att begära ordet. Men då man har många blad att genomläsa förr än man hinner fram till dessa yttranden, har jag ansett mig böra taga med en liten skörd af anmärkningar från föregående hufvudtitlar, innan jag kommer till hvad jag egentligen har att säga.

Då förekommer först på andra hufvudtiteln en framställning om delning af åtskilliga domsagor. Det är möjligt, att dessa del-

ningar kunna vara af behovet påkallade, och jag får medgifva, att tiden icke tillåtit mig att ingå i någon granskning af dessa förhållanden. Men jag anhåller att få uttala den åsigten, att sådana delningar böra företagas med största varsamhet och icke i andra fall, än der de äro oundgängligen nödvändiga. Först och främst föränleda de nemligen ökade statsutgifter, och för det andra är förhållandet, att med det förändrade aföningsystem för landt-domare, som nu är rådande, finnes det icke något intresse för dem att bibehålla domsagorna stora, utan fast mera kunna de önska att få domsagorna små, då de kunna sköta dem med minsta kostnad och utan biträden och detta förhållande gör, att man icke får anse, att, derföre att en domare begärt klyfning af en domsaga, denna klyfning ovilkorligen är nyttig. Saken har äfven en tredje sida, som icke bör lemnas obeaktad, och det är, att denna delning af domsagorna utöfvar inflytande på Riksdagens samman-sättning. Om man med mig anser, att det nuvarande antalet representanter är alldeles tillräckligt, så önskar man icke att i oträngdt mål få se representationen ökad med flere medlemmar. Det är möjligt att några af *ifrågavarande* domsagor nu hafva två representanter och att, när domsagan klyfves, hvardera af de nya domsagorna får blott en representant, men förhållandet kan vara annorlunda, och hvad jag vet är, att, om Kungadömet's domsaga blifver delad, uppstår ovilkorligen tillökning af en och möjligen två representanter. Frågan är nu, om det är önskligt att utan trängande behof fortgå på den numera beträdda vägen att dela domsagorna, eller om icke snarare den största möjliga försigtighet bör iakttagas i detta afseende; och hoppas jag att Stats-Utskottet egnar nödig uppmärksamhet åt detta förhållande.

Vid tredje hufvudtiteln, om hvilken jag icke heller haft tid att taga så noggrann kännedom som jag bort, är det endast en obetydlighet jag har att anmärka. Jag har der funnit anslag uppfördt till militärattachéer i Berlin och Paris, men icke spår af anslag till någon militärattaché i Wien, ehuru en sådan verkligen finnes utnämnd. Det kan dock möjligen vara ett förbiseende af mig, och kanske finnes han omnämnd på något mindre bemärkt ställe; och i så fall är platsen icke illa vald, ty denne militär-attaché är väl så litet nödvändig som möjligt.

På sjette hufvudtiteln förekommer frågan om lönerreglering för landtstaten. Det är beklagligt, att den åsigt gjort sig gällande, att boställena böra indragas för landtstatstjenstemännen; och den, som, liksom jag, bött på landet och icke bildat sitt om-döme blott på grund af rapporter och uppgjorda teorier, kan icke dölja för sig, att boställen för kronofogdar och länsmän äro af stor vikt. Om än icke alla kronofogdar bött på sina boställen, så hafva de fleste åtminstone, såsom jag tror mig veta, bött der. Nu säger man, att de få större löner, och det är sant att de få det, åtminstone på papperet, men så framt kronofogden skall blifva icke blott en expeditionskarl, som endast skrifer order, utan äfven en polisman — hvilket han väl bör vara, ehuru åtskilliga kronofogdar på senare tider sökt att så mycket som möjligt un-

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

dandraga sig polisbestyren — behöfver han oundgängligen ett par hästar. Det torde sannerligen blifva svårt för kronofogden att med sin lön försörja sig med familj och hålla hästar, då jemväl alla sportler skulle indragas. Men då man nu vill ändra detta för länsmännen, så att de skulle få ett slags boställen, hemställer jag, om det icke vore skäl att taga under förnyad öfverläggning, huruvida det är klokt och billigt att indraga boställena för kronofogdarne, då detta säkerligen skulle hafva till följd, att många af dem inflyttade till städerna och, så vidt möjligt, undandroge sig alla tjensteförrättningar i orten, utom att skrifva order och göra uppbördsresor. Jag har velat uttrycka denna önskan, på det att man, om det kunde ske, måtte hejda sig på den bana, man inslagit och låta kronofogdarne behålla boställena, hvarigenom de skulle kunna försörja sig och de sina och äfven hafva den betjening de oundgängligen behöfva. Att man vill gå tillbaka och gifva länsmännen boställen, fagnar mig på det högsta, ty de blifva ändock icke för högt aflönade, och jag vill önska, att steget fullföljes äfven i afseende på kronofogdarne.

Det förekommer äfven ett förslag om tillsättande af tillsyningsmän och instruktörer för fiske. Man har sagt, att nästan samtliga landstingen hafva bestämdt uttalat sin åsigt om behofvet och nyttan deraf, men jag tror mig likvisst hafva någon kännedom om, att yttrandet från *ett* landsting åtminstone, som dock inräknats bland desse tillstyrkande, icke varit så alldeles bestämdt. Jag motsatte mig vid förra riksdagen, så godt jag förmådde, allt anslag till dessa tjenstemän, hvarigenom komme att skapas en klass af tjenstemän, som väl nu torde kunna erhållas på billiga vilkor, men hvars löner säkerligen framdeles komme att ökas. Sålunda skulle vi få en ny embetsmannacorps, som helt och hållet skulle kunna undvaras, ty jag tror att det skulle gå lika bra, om vi sluppe så mycket reglementerande i fråga om våra egna angelägenheter, dem folket, lemnadt åt sig sjelft, mycket väl skulle kunna, med inskränkning till fiskeristadgans föreskrifter, i allmänhet ombesörja. Nu säger man, att det icke är svårt att erhålla tjenliga personer till dessa befattningar. Men hvar skall man taga alla dessa, och hvilka kunskaper kunna de ega? Jag vet just icke, hvar dessa kunskaper skulle kunnat inhemtas, ty icke lära de, som stå i spetsen för dessa angelägenheter, hunnit vida omkring sprida sitt vetande. Följden torde kanske blifva, att man får ett antal mindre dugliga personer, hvilka, sedan de tjenstgjort under någon tid, föreslås att komma på indragningsstat, då förebäras kommer, att de med nit och skicklighet skött sin tjenst och derunder ådragit sig ohelsa; och då allt detta anses bevekande, så får man indragningsstaten öfver höfvan betungad, och sannolikt utan att samhället hemtat någon egentlig nytta af dessa personers föregående verksamhet. Jag medgifver att detta endast är hypoteser, men jag är också öfvertygad om att mina påståenden icke äro alldeles ogrundade, och jag tror att de torde tåla vid att begrundas. Det skulle kunna vara flera anmärk-

ningar att här göra, men jag vill icke dermed upptaga Kammarrens tid.

Slutligen kommer jag till sjunde hufvudtiteln. Der har jag läst om Kongl. postverket åsigter, som jag icke hyst och icke vill hysa ännu. Hvad der yttrats har visserligen icke gifvit anledning till hemställan om något regeringens beslut, men åsigter uttalade i statsrådsprotokollet kunna betraktas såsom frön, hvilka lätt slå rot och växa upp; men som jag nu icke tycker om detta frö, vill jag söka att, så vidt jag kan, betaga det växtkraften genom att deremot inlägga mina anmärkningar. Det står att läsa om postverket, att det är en inrättning af *rent industriel art*. Jag vågar fråga: kan man anse det vara så? Hade man haft den åsigten i forna dagar, så skulle svenska staten hafva skött sin industri på ett besynnerligt sätt, då den inrättade posthemman för ett industriellt ändamål. Nej! jag kan icke tro att postverket är att betrakta som ett sådant föremål, och det förvånar mig att den, som uttalat detta, icke utdragit konsekvenserna deraf och föreslagit, att denna industri bör öfverlemnas till den enskilda företagsamheten, ty alla äro vi väl öfverens derom, att staten icke bör befatta sig med någon ren industri. Sedan säges det i samma anförande, att postverket är en vigtig kulturanstalt. Detta är ju en motsägelse; och är postverket en kulturanstalt, så bör det tillhöra staten, men vore det ett industriellt företag, så borde det öfverlemnas till enskilda. Är det nu fråga om att skaffa en ordentlig lön åt generalpostdirektören, så anser jag detta vara riktigt, men deraf följer icke att postverket skulle förklaras vara en inrättning af *rent industriel art*.

De botemedel, som angifvits för att hejda postverkets utgifter, förefalla mig något underliga. Det ena vore att höja postportot. Detta är i rak strid åtminstone emot förhållandet i England, der man, då det uniforma postportot infördes, satte detta så lågt som möjligt.

Det andra botemedlet vore, att posttågen borde inskränkas till ett tåg fram och åter om dagen på jernvägarne, och att kärrposterna i möjligaste mån inskränktes. Postverket skulle sålunda blifva en industri, som skulle qväfva allmänhetens välbefinnande i högsta grad, om postbefordringen anordnades efter dessa grunder. Jag anser icke, att ett så viktigt medel för medborgarne till att sköta sina angelägenheter bör så styfmoderligt behandlas, som här blifvit antydt. Något beslut har visserligen icke, som sagdt, blifvit föreslaget, men de uttalade åsigtorna anser jag vara så märkliga, att jag icke kunnat stillatigande låta dem passera, på det att icke det må i en framtid kunna sägas, att dessa åsigter framstälts utan att hafva blifvit bemötta med någon anmärkning eller protest. För öfrigt tillstår jag, att jag icke haft tid att granska Kongl. Maj:ts proposition så som jag önskat, och jag skall derföre icke längre uppehålla Kammarrens tid.

Friherre Klinckowström: Det kan synas vågadt af mig, den yngste i Herrarnes lysande krets, att hafva begärt ordet i

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

en så vigtig fråga, men jag har ansett den af Kongl. Maj:t aflemnade propositionen angående statsverkets tillstånd och behof vara så vigtig, att jag dervid räknar min personlighet såsom alldeles ingenting. Den föregående talaren har redan i åtskilliga hänseenden rörande statsverkets inkomster framställt anmärkningar, dem jag hade ämnat göra, men dervid äro dock oberörda några frågor, dem jag i första rummet önskar få med några ord omnämna. Så är t. ex. förhållandet med *jernvägstrafiksmedlen*. Långt ifrån att dessa borde ingå i statsverkets budget såsom en inkomst, anser jag det rigtigaste vara att föra allt hvad jernvägarne rör i en särskild räkning och blott upptaga hvad som fattas, för att få debet och kredit att gå i hop, då resultatet sannolikast skulle i riksstaten komma i utgifternas konto. Det är nemligen alldeles gifvet, att jernvägarne äro en industriell inrättning, som icke bär sig, ehuru, då räntorna, som erfordras å de stora länen, figurera på annat håll, detta icke klart framgår af statsbudgeten. Häraf kommer sig ock, att tillgångar af fyra millioner och några hundra tusen kronor kunna uppställas, hvilka i sjelfva verket äro en irring; ty de förslå icke att betala räntorna, utan dertill fordras ytterligare nära två millioner. Det vore därför bättre, att landet i sin helhet finge se hvad denna inrättning betyder, och icke bedroges om dess rentabilitet.

Hvad *postverket* beträffar, hafva vi i de rapporter derom, som blifvit af vederbörande till Kongl. Maj:t inlemnade, sett, att äfven denna inrättning arbetar under sig. Långt ifrån att jag skulle vilja, att postverket på något sätt inskränkte postbefordringen och såmedelst förstörde det goda resultat, som hittills ernåtts, tror jag tvärtom att det borde fortgå på samma väg. Men deremot anser jag, att den, såsom hvarje annan industriell inrättning, bör bära sig sjelf, och är därför min mening, att de, som hafva en så stor fördel af att få sina försändelser befordrade med posten, böra betala dertill, så att det icke i sista hand blir en beskattning på den stora allmänheten, som deraf till en stor del ej har någon nämnvärd nytta. Detta tror jag bäst kunna ske genom att öka brefportot samt afgiften för korsbands- och tidningsförsändelser äfvensom genom att bättre afväga postförhållandena i öfrigt. Jag vill taga ett exempel från min egen erfarenhet. Om jag nemligen här i hufvudstaden skickar ett bref från min bostad i staden till söder, kostar det 6 öre, men jag kan för samma afgift skicka till Paris korsbandsförsändelser på två stora oktavytryckark, hvilket synes mig utvisa en stor brist på proportion. Många andra exempel skulle af mig kunna anföras, men jag tror att det nämnda är tillräckligt för att ådagalägga, att portot för ifrågavarande försändelser borde bättre afvägas, hvarigenom större inkomst skulle tillflyta postverket. Det hade varit önskvärdt, att Regeringen, på samma gång den afgaf proposition om statsverkets tillstånd och behof, äfven hade för Riksdagen framlagt förslag om höjande på ett lämpligt sätt af dessa indirekta skatter, der behof deraf göres. I fråga om *stämpelpappersafgiften* har Regeringen visserligen gjort ett dylikt förslag, men icke på något lyck-

ligt sätt, när det skett i sammanhang med en motsedd förändring i landtstaten, hvilken skulle genomföras på bekostnad af de rättssökande. Man har visserligen undvikit den så kallade expeditionslösen för vissa landtstatens tjänstemän och gifvit dem motsvarande lön därför, men i stället för att låta denna förändring komma de rättssökande till godo, har man höjt stämpelpappers-afgiften för expeditioner ända derhän, att den icke allenast betäcker, hvad hittills tillfallit landtstatstjänstemännen, utan blifvit vida högre, så att en expedition af första klassen, hvilken förut fått lösas med fem kronor 25 öre, enligt Kongl. Maj:ts nu afgifna förslag skulle komma att kosta sju kronor, hvilket de rättssökande få vidkännas.

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

Jag tror visserligen att stämpelpappersafgiften likasom många andra indirekta skatter borde och kunde höjas och blifva en rik inkomstkälla för statsverket, men denna förhöjning måste efter mitt förmenande ske på en annan väg och efter att hafva blifvit väl begrundad och öfvervägd, likasom den också borde uttagas af helt andra personer än de stackars rättssökandena.

Hvad deremot beträffar statsverkets utgifter, står jag i ett annat förhållande till denna fråga än någon annan af eder, mine Herrar, därför att jag föreslagit det regleringen af statsverkets utgifter skulle kunna ske derhän, att Riksbankens halfva vinst icke skulle behövas för statsverket. Jag ser af Kongl. Maj:ts proposition, att Kongl. Maj:t anser 1,700,000 kronor af nämnda vinst vara behöfliga för år 1879; jag anser mig därför skyldig att visa, hvar besparingar skulle kunna ske, utan att derigenom efter mitt förmenande statsmaskinens gång skulle rubbas. Att genomgående afhandla dessa mångartade frågor, tillåter emellertid hvarken tiden eller detta tillfälle, men jag vill här angifva de summor som — jag är viss derom — skulle kunna från statsverkspropositionen afprutas utan någon olägenhet, åtminstone för ett år.

Jag vill nu icke tala om 2:dra och 3:dje hufvudtitlarne; anmärkningar äro redan derom gjorda, och jag har föga att dertill lägga. Begynnande sålunda på *4:de hufvudtiteln* får jag hemställa, först hvad beträffar lönerregleringen för Arméförvaltningen, att frågan härom uppskjutes; den kan svårligen ännu bedömas, emedan den särskilda proposition rörande densamma, som Kongl. Maj:t utlofvat, ännu icke kommit oss till handa. Jag vet icke huru länge dermed kan dröja, men skulle tro, att denna lönerreglering mycket väl skulle kunna för detta år 1879 uppskjutas.

Det har blifvit föreslaget gemensamt af cheferne för Landtförsvars- och Sjöförsvarsdepartementen att inrätta en så kallad *artilleribyrå*. Denna byrå skulle utarbete de vetenskapliga frågor och verkställa de konstruktioner, som röra de båda vapnens teknik, samt följa den vetenskapliga delen deraf. Hittills hafva dylika frågor — om jag icke misstager mig — handlagts inom artilleriet af artilleristaben med biträde af de artilleriofficerare, som dertill ansetts skicklige och lämplige, och vid flottan tror jag det finnes

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

en särskild så kallad mariningeniörsstat, som, hvad flottans konstruktioner angår, verkställer desamma.

Jag tror, att man mycket väl skulle kunna låta dessa båda vetenskapliga institutioner verka utan att anordna en ny sådan, som utan tvifvel skulle blifva mycket dyr och som här är beräknad att kosta 29,700 kronor. Af egen erfarenhet har jag sett vid den vetenskapliga militär-corps, der jag tjenstgjort, att det mycket väl låter sig göra att verkställa icke obetydliga konstruktioner och äfven organisera nya saker samt göra upp planer till sådana utan att hafva hela denna embarras af en särskild byrå, som tvärtom kanske skulle gifva anledning till åtskilliga försök och kostnader derfor mera än nödigt är. Jag har sjelf handlagt icke obetydliga militära konstruktioner utan medverkan af någon byrå och utan särskild ersättning; jag har under min tjenstetid sett andra göra detsamma, och man har varit glad att, utan särskild ersättning, kunna gagna fäderneslandet. Jag tror det vore klokare att tills vidare undvika en dylik byrå, hvarför jag föreslår, att propositionen härom måtte afslås.

Rörande *indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfningar* har det blifvit föreslaget att flytta det något ökade anslaget dertill från extra till ordinarie stat. Men under en tid, då arméns reorganisation är en af dagens stora och viktiga frågor, vore det må hända klokare af representationen att dröja med fixerandet af ett anslag, som kan hända med en dylik reorganisation blifve förändradt, och jag får derfor hemställa till Stats-Utskottet att föreslå, att detta anslag såsom hittills måtte utgå på extra stat, till dess arméorganisationsfrågan funnit sin slutliga lösning. Kongl. Maj:t har vidare begärt för hvarterdera af de båda regementena *Lifgardet till häst och Husarregementet Konung Karl XV* anslag till aflöning åt en ryttmästare af andra klassen samt för Lifgardet till häst dessutom anslag till lön åt en andre regementsadjutant. Mig synes, att ett kavalleriregemente på 400 nummer bör hafva tillräckligt med en regementsadjutant, och då det begärda anslaget på ordinarie stat för dessa tre officerare uppgår till så högt belopp som 12,000 kronor, får jag för min del föreslå, att det måtte afslås.

Rörande *Fortifikationen* har blifvit föreslaget, att anslaget till dess praktiska öningar måtte höjas med 7,000 kronor. Jag vill minnas, att det för närvarande utgör omkring 13,000. Man har anfört såsom skäl till behöfligheten af en sådan förhöjning, dels att truppen är under tillökning, och dels att man behöfver för exercisöfningars skull föra truppen och trängen längre bort i landet, der strömmande vatten kan vara att tillgå för broslagningsöfningarne. Jag tror att, med undantag af högst få tillfällen, det finnes i Stockholms stad icke obetydligt med rinnande vatten och jag anser mig vara tillräckligt hemmastadd i detta vapens fordringar och i exercisen med broträng för att kunna med full sakkännedom bedöma denna fråga. På grund häraf får jag afstyrka bifall till den begärda förhöjningen och likaså till det äskade anslaget för fortifikationsstruppernas *musik*. Dessa trupper ligga

garnisonerade på olika håll, såväl i Stockholm som på Karlsborg, och jag tror att behovet af musik på stat mycket väl kan anstå. Det är visserligen en liten summa, men "många bäckar små göra en stor å". Jag hemställer alltså om afslag å de 2,000 kronor, som för i fråga varande ändamål begärts.

Kongl. Maj:t har för *artilleriets* och *fortifikationstruppernas* *bevåpnung* föreslagit, att förkortade gevär skulle anskaffas och dertill begärt tills vidare ett anslag af 155,000 kronor. Men som artilleriet och fortifikationstrupperna icke hufvudsakligen verka genom sina handvapen, och då det i arméens förråd säkert icke torde saknas gevär af lämplig äldre modell, som kunde förkortas, så tror jag detta vore allt som för i fråga varande ändamål skulle kunna behövas, hvarför jag också får föreslå, att med detta anslag måtte uppskjutas, tills en närmare undersökning i denna fråga kan ske.

För *Svea artilleri* har till ett *skjutfält* blifvit begärd en ganska betydlig summa, nemligen 270,700 kronor, hvaraf under år 1879 skulle utgå 100,000. Då ett nytt anslag sålunda begäres, är det af vigt att grundligt undersöka dess behöflighet, ty har man en gång tagit på hand ett sådant anslag, så är det svårt, ja nästan omöjligt, att sedermera indraga det, utan det får lof att till hela dess belopp utgå. Detta skjutfält har man sökt att erhålla för billigaste pris, och det finnes en ganska omständlig redogörelse härför i en bilaga till Kongl. Maj:ts nädiga proposition, men flera olika ställen med olika pris för deras förvärfvande hafva blifvit angifna, och under en sådan ovisshet som synes mig råda i denna fråga, tror jag det skulle vara för tidigt för Riksdagen att ännu inlåta sig derpå, utan bör man dermed uppskjuta, tills en noggrannare undersökning skett, och anspråken må hända kunna blifva något lägre. Det är således dessa 100,000 kronor, som jag anser för denna statsreglering kunna undvikas.

För *Karlsborgs fästning* har blifvit begärdt ett anslag af 5,196,750 kronor, hvaraf under år 1879 skulle utgå 284,100. Af dessa 284,100 kronor komme dock minsta delen att anslås till fästningsbyggnader; det är blott ett verk vid anslutningen till sjön åt östra sidan, som är afsedt att derför uppföras, och det skulle kosta 86,100 kronor. Detta anser jag böra bifallas, men hvad resten beträffar, som bland annat skulle användas till uppförande af ett sjukhus, hvilket skulle läggas *utanför* fästningen, och det på dennas svagast befästa sida, hvilken således företrädesvis lärer af fienden anfallas, får jag förklara, att jag finner detta vara högst betänkligt, ty om fästningen i en framtid blefve utsatt för anfall, så kunde ju fienden lätt bränna upp en dylik inrättning, som skulle vara af högsta vigt att hafva *innanför* fästningen. Med afseende härför anser jag att denna summa bör afslås. Och hvad beträffar den öfriga delen af i fråga varande anslagssumma, som skulle användas till en byggnad för artilleriets befäl samt till ett exercishus, så vore det underligt, om icke de talrika kasemattbyggnader, som finnas i fästningen, skulle kunna apteras till att upp-

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

taga befäls- och exercishus, så att man sluppe att dertill uppföra nya byggnader.

De 100,000 kronorna till sjukhuset anser jag sålunda böra afslås, och med beviljande af de begärda anslagen till befälsbyggnad och exercishus yrkar jag uppskof, till dess noggrannare undersökning i ämnet kan ske.

Rörande befästningarne vid *Karlskrona* förekommer det märkliga förhållandet, att kostnaden för bepansringarne derå med 110,000 kronor öfverskridit det dertill af Riksdagen beviljade anslaget. Jag tror det vore skäl att reflektera deröfver, huruvida sådana öfverskridanden af beviljade anslag kunna anses med god ordning öfverensstämmande; sådana hafva för öfrigt egt rum på flera håll, så t. ex. vid ersättningen för garnisonskommenderingar ur indelta armén med icke mindre än 93,005 kronor 35 öre samt vid ersättningen för munderingsslitning vid fotgardesregementena med nära 41,000 kronor. Vidare tillåter jag mig anföra, att Kongl. Maj:t begärt ett belopp af 148,000 kronor 32 öre såsom ersättning för ett parti krut, som blifvit inköpt från England för flottans räkning, och hvilken summa blifvit utbetald utan Riksdagens medgifvande.

På 7:de hufvudtiteln har Statskontoret för åren 1875, 1876 och 1877 till postverket lemnat förskott, belöpande sig till minst 1,400,000 kronor. Det är icke små summor, som jag nu tagit mig friheten att uppgifva och som icke blifvit af Riksdagen beviljade. Förmodligen hafva besparingarne på riksstaten icke tillåtit Kongl. Maj:t att dermed bestrida dessa utgifter, utan de komma nu att af Riksdagen betalas genom anvisningar, och det är beklagligt att sådant behöfver ske.

Hvad beträffar *Generalstabens topografiska afdelnings arbeten*, så har dertill blifvit begärdt 90,000 kronor. Under de föregående åren — blott med undantag af år 1878 — hafva för detta ändamål blifvit beviljade anslag af vanligen 60,000 och högst 75,000 kronor. Jag tror med anledning deraf, att man i 1879 års budget icke bör sätta detta anslag högre än 75,000 kronor, hvarigenom sålunda 15,000 kronor skulle kunna besparas.

Till ett *kavallerietablissemant* vid Stockholm gemensamt för Lifregementets dragoncorps' exercis-skvadron, befälsmöte och förberedande underbefälsskola samt för kavalleriets volontär- och underbefälsskolor har blifvit begärdt ett anslag af 240,000 kronor, hvaraf 120,000 skulle utgå under 1879. Äfven detta anslags beviljande skulle jag tro böra uppskjutas, tills undersökning skett, huruvida icke, med på samma gång större fördel och mindre kostnad, ett sådant etablissemant skulle kunna förläggas till Svartsjö. Detta är ett slott, som för närvarande nyttjas till ingenting och som står fullt färdigt under tak, och det vore väl skäl att använda en sådan byggnad till något nyttigt ändamål i stället för att uppföra en ny. På detta sätt skulle sålunda en ytterligare besparing kunna ske af 120,000 kronor för nästa år.

I Kongl. Maj:ts proposition upptages kostnaden för militära *byggnadsbehof* till 330,691 kronor, men deraf skulle endast 130,691 kronor

synas i riksstaten. Till betäckande af återstoden föreslår Kongl. Maj:t att dertill använda dels tillgängliga 68,000 kronor, som influtit för försålda vall-lotter i Landskrona, och dels 132,000 kronor, uppkomna genom besparingar på indelta arméens officers-afönningar. Men jag hemställer, om det icke vore riktigare, att inkomster, som derigenom skulle inflyta, inginge till statsverket, och byggnadsbehofven i sin helhet visade sig i stadsbudgeten.

Hvad nu angår *5:te hufvudtiteln*, så är det föreslaget att en tillökning i flottans befäl skulle ske af 4 underlöjtnanter, 27 löjtnanter, 17 kaptener och 10 kommandörkapteners samt 2 kommandörer, och skulle denna tillökning af befäl medföra en årlig kostnad på ordinarie stat af 154,647 kronor 50 öre. Jag tror att det är för tidigt för Riksdagen att definitivt afgöra en dylik fråga, förr än man kommit på det klara med frågan, hurudan den materiel bör vara, som sjöförsvaret bör såsom den rätta adoptera; och detta så mycket mera, som sjelfva chefen för Sjöförvarsdepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet antydt såsom en möjlighet, att en öfvergång kan komma att ega rum från bepansrad till obepansrad materiel.

Det har begärts ett extra anslag af 2,100,000 kronor: deraf 500,000 kronor under år 1879, till fartygsmateriel för att bygga ett *öfningsfartyg* i stället för korvetten »Gefle», som icke mycket längre läser kunna påräknas för detta ändamål. Detta fartyg skulle vara bepansradt. Men med anledning af hvad jag nyss yttrat om sjömaterielen i allmänhet tror jag, att det ännu är för tidigt att kasta ut en så stor summa, innan hufvudfrågan angående sjömaterielen blifvit afgjord. Det vore också i sanning illa bestäldt med den materiel flottan nu eger, om icke något af dess fartyg skulle kunna begagnas till öfningsfartyg.

De anslag till *spårvägar* å flottans varf, som begärts, uppgående till 76,000 kronor, tror jag äfven att man kan uppskjuta med att bevilja till ett annat tillfälle, så mycket hellre, som dessa varfs belägenhet vid hamnar med stora omgifvande vattenvägar torde medgifva att begagna vattnet för underlättande af en mängd transporter.

Med anskaffandet af ett nytt *fartyg för sjökarteverket*, hvartill begärts ett extra anslag för 1879 af 40,000 kronor, anser jag, på samma grunder, som jag nyss angaf i fråga om sjömaterielen, kunna undvikas till ett annat år.

På *6:te hufvudtiteln* förekommer främst frågan om *landtstatens organisation*. Denna fråga är af en ganska stor vikt, men jag tror det vore oklokt af Riksdagen eller de båda statsmakterna att verkställa en reorganisation af denna vidlyftiga stat, innan den stora hufvudfråga, som stått på dagordningen sedan 16 år tillbaka, nemligen frågan om borttagandet af grundskatterna, blifvit afgjord. Ty en hvar inser lätt, att med denna frågas lösning kommer en betydlig förändring att inträffa med landstaten: många tjänstemän torde då icke vidare behövas, och andra få minskad verksamhet. Jag får därför vördsamt hemställa till Stats-Utskottet att noga betänka, om det icke vore

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

klokast att uppskjuta frågan om landtstaten, tills grundskattefrågan blifvit afgjord.

Hvad lönerna för tjänstemannapersonalen vid *jernvägstrafiken* angår, så har blifvit föreslaget, att chefens för den samma lön skulle ökas från 9,000 till 10,000 kronor, hvilket jag för min del anser vara otjenligt, då hans kamrater med lika grad som han och ungefär samma ansvar få nöja sig med 9,000 kronor.

Det har blifvit begärdt, hvad statens jernvägsbyggnader angår, ett anslag för 1879 af 200,000 kronor till uppförande af bostäder för behöflig tjänstemannapersonal vid de delar af norra stambanan, som under tiden komma att för allmän trafik öppnas.

Men härvid fattas, såsom vederbörande departementschef själf erkänner, fullständig utredning om de byggnader, som för fyllande af detta behof erfordras, och under sådana förhållanden vore det ju mindre välbetänkt att bifalla detta anslag, hvarför jag hemställer att det måtte dermed uppskjutas.

För en *jernvägs anläggning från Karlberg till Lilla Värtan m. m.* har blifvit begärdt ett anslag af 1,350,000 kronor, hvaraf 750,000 skulle utgå under 1879 och 600,000 under 1880. Denna bana synes mig så mycket mindre nödvändig för stambanans behof, som vi alla veta, att i Stockholm anstalter redan äro vidtagna, så att jernvägsförbindelse finnes med stadens hamn och således äfven med hafvet.

Jag vill minnas, att, då fråga uppstod om att Stockholms stad skulle gifva understöd åt Vesterås—Bergslagernas jernväg, i förslaget äfven ingick något om inrättande af en sådan bana till Värtan, och det kan då synas vara ett sätt att gynna en enskild jernvägsanläggning, och då jag icke tror att statens stambana skulle få mycken fördel af en sådan anläggning, och då tillika det äskade anslaget är betydligt, får jag för min del yrka afslag å det samma.

På *7:de hufvudtiteln* har för generalpostdirektören blifvit begärdt en löneförhöjning från 9,000 till 10,000 kronor. Han har lika stor aflöning, som öfrige chefer för embetsverk, hvilka dermed kunna jämföras, dessutom har han en ganska stor och dyr embetsvåning. Det är visserligen sant, att han för tjänstens skull har behof af att vistas i posthuset, men icke tror jag att han så ofta är besvärad af natttjänstgöring, att han behöfver någon våning derstädes.

Denna våning kan icke uppskattas till mindre än 4,000 kronor, och då synes mig, om man beräknar de 9,000 kronor, som han redan har, det vara en tillräcklig öfvervigt emot hvad hans kamrater i samma grad hafva.

Det är vidare af chefen för Finans-departementet upptaget under rubriken »ersättning till städerna för mistad *tolag*» en förhöjning med 360,000 kronor. Han har kommit till denna slutsumma genom beräkning deraf, att, då Kongl. Maj:t senast reglerade *tolagen* för städerna, hvilket var år 1857, och hvilken reglering då grundade sig på medelbeloppet af tulluppbörden för åren

1853—1855, så tog man på grund af detta belopp en viss summa för hvarje stad, och af denna summa beräknades 5 procent såsom tolag, men för den händelse att tulluppbörden skulle ökas utöfver de då upptagna summorna, så stadfästade Kongl. Maj:t, på Rikets Ständers anhållan, att ytterligare 5 procent af tulluppbörden skulle erhållas af de städer, der tullen öfverskrede hvad som beräknats, men för de städer, uti hvilka tullinkomsterna komme att *understiga* den beräknade summan, skulle från deras redan egande tolag en viss procent afdragas, och *denna* varierar emellan 3 och 40 procent. Det är nu icke så få handelsstäder, der minskning egt rum. Jag har nu icke någon uppgift öfver tullinkomsterna för de särskilda städerna för något senare år än år 1875, men enligt denna, jemförd med uppgifterna i 1857 års författning, tror jag att det är tio eller tolf städer, som hafva mindre tullinkomster än hvad de hade år 1857. Enligt mitt förmenande borde en närmare utredning hafva skett rörande tillökningen i tolagsbeloppen, och i sammanhang dermed tror jag att det vore klokt att göra en revision af 1857 års författning, emedan tullinkomsterna vuxit så betydligt, att jag tror det en skäligen reduktion i principen af deras tillgodonjutande för städerna borde ega rum.

Jag kommer nu till en småsak, om man så vill, men under rubriken *skogsväsendet* är omförmäldt, att Skogsstyrelsens embetslokal blifvit tillökad med fyra rum, och det begäres nu ett tillägg till styrelsens expensanslag för dessas uppvärmning, städning och rengöring med 550 kronor. Jag skulle icke hafva fästat mig dervid, om icke chefen för Finans-departementet särskildt yttrat, det han funne Skogsstyrelsens hemställan om berörda tillägg vara »till fullo motiverad». För min del finner jag det märkvärdigt, att uppvärmning, städning och rengöring af dessa rum skulle kosta så mycket, och det måste vara ett misstag.

Rörande *Kammar-kollegii* reorganisation får jag tills vidare endast hänvisa till hvad jag yttrat rörande landtstatens, och således lägga Stats-Utskottets härvarande ledamöter synnerligen på hjertat, att, när denna fråga förekommer till behandling, uppskjuta densamma, tills frågan om grundskatterna afgjorts. Likaså med granskningen af de nya jordeböckerna. Dessa granskningar hafva redan kostat statsverket öfver 100,000 kronor, och det är blott ungefär en tredjedel som verkstälts, hvadan således det för staten blir en ganska dryg kostnad, och på det hela finner jag denna kostnad vara helt och hållet förlorad. För min del har jag inlemnad en motion om den del af jordeböckerna, som afhandlar det oförmedlade mantalet, och jag har deruti visat, att de nya jordeböckerna äro felaktiga. Jag skulle tro att, för den händelse Riksdagen skulle fästa någon uppmärksamhet vid min deruti framställda vördsamma anhållan, och Kongl. Maj:ts beslut blifva i enlighet dermed, så är det för tidigt att fortsätta detta granskningsarbete, och hvad skatterna beträffar, så är det af ganska liten vigt att dessa jordeböcker komma ut, ty hvarje

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

kommun har en förvandlingsuträkning, som innehåller allt hvad som behöfves för räntans uträknande.

På *åttonde hufvudtiteln* har jag egentligen fäst mig vid det begärda anslaget till ny byggnad för *Karolinska institutet* med 355,000 kronor, hvaraf 120,000 kronor skulle anvisas att utgå under år 1879. Den utredning, som i afseende härå blifvit försökt, torde böra göras grundligare, innan Riksdagen tager fasta på en så stor utgift och gifver det första årsanslaget dertill, och jag tror ändamålet kunna vinnas för en billigare kostnad, likasom ock fallet torde vara med den ifrågasatta *seminariibyggnaden i Falun*. Till en sådan har Kongl. Maj:t begärt 72,000 kronor, hvaraf 25,000 kronor skulle utgå under år 1879, men i afseende härå förekommer den omständighet, att domkapitlet i Vesterås, som blifvit i ärendet hördt, föreslagit en byggnad af *trä*, hvilken fullkomligt lika väl skulle fylla ändamålet och hvilken skulle kunna åstadkommas för en kostnad af 56,730 kronor 75 öre. Mig synes således skäl vara att nogare taga reda på förhållandena härvidlag och, om samma ändamål kan vinnas på en billigare väg, icke åtaga sig större kostnader än nödigt är.

Slutligen en småsak, som jag vill påpeka, nemligen rörande aflöningen för *vaktmästare* i Kongl. Maj:ts Kansli. För de så kallade förste vaktmästarna har upptagits 1,100 kronor i lön och tjänstgöringspenningar, och jag tror hvad ännu besynnerligare är, att vid tullstaten finnes en förste vaktmästare, som enligt den nya organisationen skall erhålla 1,200 i lön och tjänstgöringspenningar samt dessutom ett ålderstillägg af 300 kronor. När man jemför dessa väl betalda vaktmästare med t. ex. läraren vid Fria konsternas akademi i perspektiv, och skuggritning, åt hvilken förslagits en lön af 1,000 kronor, eller med fångpredikanterne i Ystad och Sundsvall, hvilka äro föreslagne att få 800 kronor, så synes det mig, att den för vaktmästarna beräknade aflöningen är väl högt tilltagen. Man säger visserligen, att dessa vaktmästare få tjänstgöra 5 till 6 timmar i expeditionen, men de hafva, som jag tror, många ganska stora inkomster på andra håll.

På grund af alla dessa många olika anmärkningar och hemställanden om dels afslag å dels uppskjutande af anslag, tror jag mig hafva visat, att långt ifrån att den summa af 1,700,000 kronor, som jag föreslagit skola afsättas till en reservfond för de första utgifterna, när den nya härorganisationen blifvit beslutad, skulle för nästa års budget vara nödvändig, en mycket starkare besparing vid uppgörandet af detta års riksstat vore möjlig.

Jag får således anhålla, att dessa mina anmärkningar måtte få åtfölja remissen af den Kongl. propositionen till Stats-Utskottet.

Hans Excellens, Herr Statsministern Friherre De Geer: En talare på stockholmsbänken har betygat mig sin högaktning och tillgifvenhet i sådana ordalag, att jag verkligen tvekat, huruvida jag borde lemna honom något svar, men då han berört ämnen af så

stor vigt, att både hans och min person i jemförelse dermed förlora all betydelse, så tror jag mig böra inlägga en protest mot hvad han yttrat i dessa ännen, nemligen i fråga om lagskipningens och lagstiftningens långsamhet i vårt land. Så vidt jag kunnat inhemta, går lagskipningen i vårt land icke långsammare än i andra länder, om jag undantager förhållandet vid häradsrätterna med afseende på det uppskof, som måste blifva i första instansen på landet, derigenom att häradsrätterna icke kunna hålla permanenta sammanträden. Han har orätt deri, att icke något blifvit gjordt för att åstadkomma en hastigare lagskipning på landet, ty genom klyfning af domsagor och sammanslagning af tingslag inom åtskilliga domsagor har onekligen lagskipningens gång påskyndats. Vidare nämnde han de långa semestrar, under hvilka mål ligga nere, men äfven i detta fall har väl något blifvit åtgjordt, då semestrarne, i de domstolar, der sådana förekomma, nemligen i hofrätterna, nu förkortats med en tredjedel mot hvad de förut voro, i det att de förut voro tre månader men nu endast äro två. I afseende å utsökningsmålens handläggning har man väl med skäl kunnat klaga öfver långsamhet, men man har sökt att förekomma detta för framtiden med en ny utsökningslag, som visserligen ännu icke trädt i verket, men dock är beslutad.

I fråga om lagstiftningen sade han, att den vore alldeles stillastående. För min del måste jag bekänna, att jag är mera orolig, att under den tid jag förestått Justitie-departementet för många lagar, och dessa för hastigt, kommit till stånd, än att med lagstiftningsarbetet gått för långsamt. Den ärade talaren förbräde chefen för Finans-departementet, att han ser de ekonomiska svårigheterna i allt för ljus dager; jag tror åter, att talaren anser svårigheterna för lagstiftningsarbeten allt för lätt öfvervunna. Han sade, att, om icke lagberedningen ensamt försloge, man kunde sätta till två eller flera lagberedningar. Det är just detta som skett, ty utom lagberedningen arbeta särskilda kommitéer, hvaraf för närvarande två för särskilda delar af handelsrätten, och derjemte hafva äfven två andra arbetat sedan sista riksdag, visserligen för administrativa författningar, men likväl för sådana, som röra justitieväsendet. En fråga, vid hvilken han fäste särskild uppmärksamhet, var den angående inteckning i jernvägar. Jag ber att få erinra om hvad som i detta ärende förefallit. Vid 1876 års riksdag uppgjorde Lag-Utskottet ett förslag till en lag, som afsåg, att med Kongl. Maj:ts tillstånd jernvägsbolag skulle kunna lemna panträtt i dess fasta egendom och förmänsrätt i dess lösa. Detta förslag inkom till Kamrarna, men återremitterades till Lag-Utskottet, i Första Kammaren alldeles bestämdt på den grund, att man ville åstadkomma säkerhet framför andra lån för de statslån, som blifvit beviljade åt enskilda jernvägar. I anledning deraf vidtog Lag-Utskottet en förändring i detta syfte, och lagen återkom i ett förändradt skick, hvarigenom sådana lån, som förut erhållits mot försäkran om rätt framför andra skulder, skulle få sådan rätt framför de

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)*

inteckningar, som kunde beviljas. Detta förslag vann bifall i båda Kamrarna, men när Högsta Domstolen yttrade sig derom förklarade dess samtliga ledamöter, att ett sådant stadgande innebure en rättskränkning. Dessutom gjorde Högsta Domstolen många andra anmärkningar, och Kongl. Maj:t fann sig förhindrad att godkänna Riksdagens förslag. Vid derpå följande 1877 års riksdag yttrade samma ärade talare sitt missnöje med, att något förslag till en dylik lag blifvit af Kongl. Maj:t till Riksdagen framställt. Jag upplyste då, att Högsta Domstolens yttrande kommit så kort förut, att det varit en absolut omöjlighet att medhinnna utarbetandet af en sådan lag och att jag för öfrigt trodde, det Riksdagen fästade för stora förhoppningar vid verkan af en lag i sådant syfte. Emellertid uppdrog jag åt chefen för Lagbyrån i Justitie-departementet att försöka utarbeta ett förslag, deruti afseende skulle fästas vid Högsta Domstolens väsentligaste anmärkningar mot det föregående förslaget. Detta skedde också, och då under tiden motion blifvit väckt om åstadkommande af en sådan lag, lemnade jag detta utkast till ordföranden för LagUtskottet, för den händelse att någon hjälp vid Utskottets arbete deraf skulle kunna hemtas. Utskottet uppgjorde också, hufvudsakligen på de grunder som uti detta utkast voro följda, ett förslag till sådan lag, som såsåg att åstadkomma, icke panträtt i jernvägarnes fasta egendom, utan förmånsrätt för sådana intecknade obligationslån, som Kongl. Maj:t kunde medgifva. Mot detta förslag framställde ordföranden i Lag-Utskottet flera synnerligen starka anmärkningar, hvilka vid behandlingen i Kamrarna upptogos och understöddes med den påföljd, att båda Kamrarna förkastade detsamma. Dessa anmärkningar voro likväl af sådan beskaffenhet att, så vidt jag förmår inse, flera af dem ilika mån träffa hvilket annat ifrågasatt förslag som helst, antingen man vill bereda realsäkerhet eller förmånsrätt. Den förnämsta anmärkningen var den, att, om dessa obligationslån skulle få förmånsrätt framför bolagens alla öfriga skulder, så skulle bolagen blifva beröfvade all kredit, de skulle icke få förlag till sina driftkostnader och således blifva satta i den största förlägenhet. De skulle dessutom få händerna allt för mycket bundna, om de icke hade rättighet att sälja sin fasta egendom så som de behagade. Men nu är det förhållandet, att Kongl. Maj:t redan uti de jernvägskoncessioner, som i senare tider blifvit beviljade, infört förbud att sälja jernvägen utan Kongl. Maj:ts tillstånd, och den betänklighet att det för bolaget skulle blifva omöjliggjordt att erhålla ytterligare lån, om det hade pantsatt sin egendom, gäller antingen obligationerna skulle få förmånsrätt eller inteckningsrätt. Den sannolika följden deraf skulle lätt kunna blifva att, om en sådan lag kommit till stånd och en sådan säkerhet beviljats, just derigenom påskyndats en sådan katastrof, som den ärade talaren ansåg möjlig, och jag tror knapt att detta skulle varit till fördel ens för innehafvarne af intecknade obligationer. För min del anser jag icke något oundvikligt principielt hinder finnas för att lösa frågan vare sig på det ena eller andra sättet, och jag anser

äfvén en lagstiftning i ämnet önskvärd, ehuru man, efter min tanke öfverskattar vigten deraf; och under närvarande tidpunkt tror jag det skulle varit betänkligt att tillämpa en sådan lag, liksom de föregående förhandlingarne vid de båda sista riksdagarne, gifva anledning antaga att, om förslag dertill blifvit af Kongl. Maj:t nu framställt, det icke blifvit af Riksdagen antaget.

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)*

Grefve Hamilton: Jag vet icke, huruvida Chefen för Finans-departementet lyckats bevisa för Kammaren, att mina farhågor för 1879 års budget varit ogrundade. Jag vill icke heller söka ytterligare försvara mina åsikter, utan blott fritaga mig från beskyllningen att jag velat måla tillståndet allt för mörkt. Jag har nemligen erkänt, att beräkningen af statens inkomster i allmänhet icke gifvit mig anledning till någon anmärkning, men att jag i afseende på jernvägstrafiken trodde den beräknade behållningen vara för högt tilltagen. Hvilkendera af oss som får rätt kan först vid slutet af år 1879 afgöras, ty någon bevisning har naturligen icke å någondera sidan kunnat anföras, utan hvar och en får döma efter sin uppfattning af de utsikter, som för närvarande äro rådande för landets industri.

Då jag sist hade ordet, visste jag icke att Chefen för Finans-departementet redan föreslagit, att de 200,000 kronor, med afseende på hvilka en missräkning egt rum, skulle betäckas genom en förändring af Riksgäldskontorets ränteberäkning. Herr Chefen för Finans-departementet har upplyst, att han aflåtit en skrifvelse derom till Stats-Utskottet. Jag tror för min del, att denna utväg icke är lyckligt vald. Det är mycket möjligt, att något öfverskott kan uppstå på de till Riksgäldskontoret inflytande räntorna utöfver hvad Fullmäktige hafva beräknat, men det är en fråga, med hvilken jag tror att det vore klokt af Chefen för Finans-departementet att icke taga någon befattning. Riksdagen väljer sina Fullmäktige i Riksgäldskontoret med afseende på det förtroende den till dem hyser att de samvetsgrant uppgöra sina beräkningar, som skola ligga till grund för Riksdagens beslut. Skulle de dervid gå tillväga på ett sätt, hvarigenom de forlorade Riksdagens förtroende, är det en sak som är lätt hjälpt, men att rätta deras beräkningar är betänkligt, ty det är endast Fullmäktige som kunna och måste vara ansvariga för desamma inför Riksdagen, men ingalunda Chefen för Finans-departementet.

Jag har — jag erkänner det något oväntadt — här fått en motståndare, som jag icke kan lemna alldeles obesvarad. Jag uttalade nemligen vid början af mitt senaste yttrande det omdöme att de anslag, som af Kongl. Maj:t till denna riksdag blifvit begärda, voro alla nyttiga, några alldeles nödvändiga och ganska få af den beskaffenhet att de utan skada kunde uppskjutas. En talare har nu uppträdt och sökt visa att åtskilliga af dessa anslag icke blott voro onödiga, utan ganska väl kunde afslås, och att äfvén sådana som hade skäl för sig kunde utan skada lemnas åt framtiden. Jag har icke så utan uppmärksamhet

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

genomläst den Kongl. propositionen att jag kan lemna detta yttrande alldeles obesvaradt. I förbigående får jag i afseende å Postverket erkänna, att såsom ett industriellt företag det icke är särdeles fördelaktigt. Det var en tid, i början af min riksdagsmannabana, då staten af Postverket hade åtminstone den fördelen, att den egde fribrefsrätt, och posten, det oaktadt, årligen öfverlemnade ett, om också icke stort belopp, till staten. Nuäro icke allenast Postverkets tillgångar otillräckliga, utan det fordras dessutom tillskott från staten. Det är rätt illa, men om allmänheten fordrar en sådan ständig ökning i bekvämligheter med postförsändelser, som den under senare tider har gjort, så måste man också åtaga sig någon uppoffring därför, och hvad beträffar den frågan, att bristen skulle betäckas genom ökande af portot för korsbandsförsändelser till utlandet, så vill jag påpeka, att den frågan icke beror ensamt på Svenska statsmakterna, utan utgör föremål för traktater med främmande länder. Det kan väl dessutom icke vara fråga derom, huruvida det är för litet betaldt för korsbandsförsändelser, då man gör en jämförelse mellan försändelser till Frankrike och försändelser från den ena delen af staden till den andra, ty om det icke är för mycket att betala 6 öre för bref mellan olika delar af staden, icke böra vi beklaga oss öfver att försändelser till utlandet äro allt för billiga, hvaraf jag tror, att vi hafva större fördelar än hvad utlänningen har, då han skickar något till oss. Den värde talaren uppgaf, att Statskontoret hade betalat till Postverket ett förskott af 1,400,000 kronor, utan Riksdagens bifall. Detta är dock alldeles icke förhållandet, utan Riksdagen har hvarje år fått del af de förskott, som Postverket fått uppbära, och har godkänt behovet deraf. Förskotten hafva sålunda af Statskontoret blifvit utbetalade med Riksdagens medgifvande.

I afseende på utgifterna har den ärade talaren gjort åtskilliga anmärkningar, hvilka jag naturligtvis icke alla kan upptaga till besvarande och som jag kanske icke heller alla riktigt uppfattat; det skulle för öfrigt taga Kammarrens tid allt för mycket i anspråk, om jag sökte att vederlägga hvar och en af dem särskildt. Men en och annan anhåller jag dock att få i korthet besvara. Till att börja med gick det mig såsom gammal artilleriofficer till sinnes, att den värde talaren icke ville bestå artilleriet något skjutfält. Men om artilleriet icke skulle få lära sig att begagna sina kanoner, då vet jag sannerligen icke hvad det skulle hafva med dem att göra; och icke heller kan jag inse, huru det skulle kunna lära sig detta, utan att hafva något stort och ändamålsenligt skjutfält. Denna utgift är således alldeles nödvändig, såvida man vill af artilleriet fordra, att det i ett blifvande krig skall kunna utveckla någon verksamhet eller förvärfva någon verklig förmåga att använda sitt vapen. Talaren förklarade sig vidare ej heller kunna gilla, att man ville bilda en gemensam konstruktionsbyrå för artilleriet och flottan. Jag tror för min del tvärt om, att detta är ganska förståndigt. I allmänhet taget måste ju samma teoretiska grunder i afseende på konstruktion

gälla både för artilleriet och flottan, och det är icke riktigt, att hvardera vapnet arbetar för sig oberoende af det andra, utan begge måste samverka för ett resultat, som är tillfredsställande på båda sidor. Den ärade talaren anmärkte visserligen, att han ensam gjort upp konstruktioner utan alla embetsverk, byråer eller dylikt. Ja! man kan naturligtvis sätta sig på sitt rum och göra upp en konstruktion, och det är möjligt, att den kan blifva ganska lyckad. Jag vill icke heller betvifla, att de af honom gjorda äro synnerligen förträffliga; men jag måste anmärka, att i den värde talarens bevisning förefinnes en lucka, så länge han icke ådagalagt, att hans konstruktioner blifva utförda och befunnits ändamålsenliga. — I afseende på sjukhuset vid Karlsborg anmärkte den värde talaren, att det vore ganska oklokt att anlägga detta sjukhus utanför fästningen, och att det vore bättre att uppskjuta med denna sak, tills man kunde erhålla en bättre plats. Detta vore utan tvifvel mycket riktigt, om det vore meningen att lägga sjukhuset åt den front, som kunde komma att anfallas af fienden; men nu är det ju föreslaget att lägga sjukhuset utanför fästningen åt sjösidan, dit fienden icke kan komma, och då det finnes en sådan fredad plats, mycket mera fredad än inne i sjelfva fästningen, kan jag ej inse annat än att det är mycket bättre att lägga sjukhuset der än inom fästningen, der utrymmet ändock slutligen torde blifva knappt. — I afseende på flottans materiel har den värde talaren, om jag ej misstager mig, anmärkt, att det icke vore skäl att vidtaga några åtgärder dermed, då man ännu icke kommit till full visshet om hvilken materiel flottan en gång skulle komma att begagna. Men resonnera vi på det sättet, så få vi aldrig någon materiel; ty det lär icke komma att inträffa, att vi någon gång komma till den punkt, der man kan säga: nu hafva vi fått en materiel, som för alla tider är den bästa. Vi måste följa med vår tid, och med de små anslag, som här äro i fråga, äfventyrar man icke att göra några stora förluster derigenom, att vår sjökrigsmateriel blir föråldrad. — Ett annat uppskof, som den ärade talaren tillstyrkte, var med afseende på regleringen af landtstatens aflöning. Jag får erkänna, att han här vidrört en anslagsfordran, i afseende hvarå äfven jag, då jag genomgick statsverkspropositionen, gjorde mig en fråga, huruvida icke ett uppskof skulle kunna göras, icke därför att jag ansåg ett sådant uppskof gagneligt eller önskvärdt i och för sig sjelf, utan därför att det är den enda anslagsfråga, som på budgeten tynger på ett sådant sätt, att dess uppskjutande har något verkamt inflytande. Det är således icke utan, att jag tänkt åt samma håll som den värde talaren, men då han yrkade uppskof med denna frågas afgörande, tills grundskatterna vore aflösta och landtstaten således icke hade något bestyr med dem, då gick han efter min tanke aldeles för långt; ty sannolikt drager det ut icke blott ett och annat år utan ganska många, innan denna fråga blifver vid Riksdagen afgjord; och skall landtstaten vänta på förbättrade löner, tills den icke har något med grundskatterna att göra, då har åtminstone den nuvarande generationen icke

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.*
(Forts.)

något hopp att få löneförbättring. — Hvad beträffar anslaget för jernvägsanläggningen till Wärtan, så kan man nog vara af olika åsigt, huruvida denna anläggning i sin helhet är nödvändig eller icke. Men icke behöfver man för att statsregleringen må gå ihop tänka på något uppskof med denna fråga; ty det kan icke vara meningen att bygga en jernväg till Wärtan med de tillgångar, som staten redan på ett eller annat sätt har, utan medlen skulle väl som för andra jernvägsanläggningar anskaffas genom upplåning, och detta inverkar icke på den del af statsregleringen, som är beroende af statsverkets ordinarie och extra ordinarie inkomster. Den värde talaren har vidare ansett, att den föreslagna byggnaden för det Karolinska institutet borde uppskjutas på den grund att utredningen icke vore fullständig. Detta är något, som drabbar mig personligen, emedan jag derom gjort framställning till Kongl. Maj:t i egenskap af kansler för universitetet. Jag skulle då önska, att talaren ville upplysa, i hvilket afseende utredningen icke är fullständig. Det är utredt, att Institutet saknar utrymme för alla de föremål, som skulle inrymmas i den nya byggnaden. Der finnes visserligen en byggnad för ett af de ändamål, hvaråt den nya byggnaden skulle egnas; men denna gamla byggnad är af den beskaffenhet, att den icke utan fara kan begagnas, emedan stycken af taken ständigt falla ned i rummen, och dessutom fuktar der så, att helsan tager skada deraf. Behofvet af ny byggnad är således säkert. Kostnaden är utredd såsom det brukas i fråga om offentliga byggnader, nemligen genom kostnadsförslag, som blifvit uppgjort af arkitekt och granskadt af Öfverintendents-embetet och har således redan undergått all den pröfning, som ett sådant förslag brukar underkastas. Jag kan således icke godkänna detta skäl för uppskof eller afslag i denna fråga. — Den ärade talaren har slutligen slagit sig ned på en vaktmästare, som han tyckte hade fått för mycket, då han blifvit föreslagen till 1,200 kronors aflöning, medan en lärare i ritning icke hade mera än 1,000 och en predikant icke mera än 800. Nu har, till att börja med, denne vaktmästare icke af Kongl. Maj:t blifvit föreslagen till mera än 1,100 kronor. Detta är således ett misstag i den ärade talarens uppgift, men ett misstag, som jag erkänner icke på något vådligt sätt inverkar på statsregleringen i dess helhet. Det står särskildt i den Kongl. propositionen utmärkt hvilka vaktmästare som skulle få 100 kronors ålderstillägg, och den nu ifrågavarande är alldeles undantagen från denna fördel; man kan således med någon uppmärksamhet på saken lätt finna, att han alldeles icke blifvit gynnad framför någon annan. Hvad angår jämförelsen med teckningsläraren, så ber jag få erinra, att denne senare icke är högre aflönad, därför att hela hans tid icke är upptagen af teckningslektionerna, utan hans arfvode är beräknadt efter vissa timmars arbete om dagen, hvaremot han är fri de öfriga. Vaktmästaren är deremot bunden af sin tienst, så att han icke kan påräkna någon annan inkomst, och någon jämförelse mellan dessa två personer kan således icke läggas til grund för bestämmandet af aflöningens storlek. — Det

blefve för vidlyftigt att genomgå hela den ärade talarens register af anmärkningar; jag har blott i några få punkter velat gifva skäl, hvarför jag icke kan dela hans uppfattning, och jag hoppas, att Stats-Utskottet icke heller må göra det.

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Herr Wallenberg: En ärad talare på elfsborgsbänken har behagat yttra sig angående en möjlig öfvergång från bepansrad till obepansrad materiel vid flottan och dervid sagt att en sådan åsigt blifvit uttalad af Herr Sjöministern. Men ser man rätt på den Kongl. propositionen och dess bilagor, skall man finna, att Herr Sjöministern helt enkelt anført de åsichter som uttalats af 1871 års komité *utan* att adoptera dem, hvadan detta yttrande således icke kan påbörjas honom.

Samme talare förmenade, att man gerna kunde uppskjuta med byggandet af en exerciskorvett. Men då man har personal och plägar anvisa öfningsanslag år från år, så kan det väl icke anses olämpligt att numera bygga och underhålla åtminstone lika många exercisfartyg som tillföre. Ångkorvetten Gefle, bygd år 1847, har nu tjeat ut. Ett uppskof med byggandet af en ny korvett i dess ställe torde icke vara lämpligt, fast hellre som förslaget i den Kongl. propositionen synes antaga, att byggnadskostnaden skall fördelas på tre år och följaktligen det redan nu behöfliga fartyget icke skulle blifva färdigt förrän fyra år här-
efter.

Samme talare yttrade äfven att "man *icke* skulle tillöka officerspersonalen vid flottan, förr än man visste huru materielen lämpligast skulle vara beskaffad". Men det är klart att en krigsmateriel kan anskaffas på mycket kortare tid än man kan uppfostra en sjöofficerspersonal så, att den motsvarar sin bestämmelse, och den förändring i antalet, som Herr Sjöministern föreslagit, är visst icke öfverdrifven och innebär för öfrigt i sjelfva verket icke någon tillökning utan blott en möjlighet att få förfoga öfver ungefär samma antal officerare, som nu kunna kommenderas till tjänstgöring. Officerspersonalen är fåtaligare nu än förr. År 1840 fans det 228 sjöofficerare på stat. Vi hade då mycket mindre materiel än nu, så litet vi än ega. Senare delades personalen i den *aktiva staten* och *reservstaterna*, och medelst dessa aktade veteraner på reservstat har en stor del af tjänstgöringen kunnat bestridas. Men de hade den olägenheten att de, liksom vi andra, blefvo ett år äldre med hvarje år och af denna anledning slutligen otjänstbara. Det finnes följaktligen ingen annan utväg att uppehålla tjänstgöringen än genom att öka officerspersonalens antal, och jag för min del kan ej finna annat än att tillräcklig varsamhet blifvit af Herr Sjöministern iakttagen, då icke något nytt anslag blifvit äskadt utan han endast begärt att få till detta ändamål använda de medel, som blifvit lediga till följd af vakanser i reservstaterna. Något skäl till anmärkning mot den delen af den Kongl. propositionen förefinnes således icke.

Hvad beträffar den uttalade anmärkningen mot byggandet af statens jernväg till Wärtan, så är den redan vederlagd, men jag

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

vill icke försumma något tillfälle att fästa uppmärksamheten på, att statens jernvägar, som äro en storartad anläggning, likväl från Malmö ända upp i Norrland sakna all beröring med Östersjön, undantagandes vid Norrköping, som dock ligger innerst vid en åtta mil i landet inskjutande vik. Det är således för *statens egna behof* af stor vikt att en grenbana till Östersjön vid Wärtan blifver bygd. Jag har tagit mig friheten att först behandla dessa småfrågor för att nu komma till hufvudsaken.

Hans Excellens Friherre De Geer sade sig icke veta om han borde bevärdiga mig med ett svar men afgaf emellertid ett sådant, som likväl icke innebar någon vederläggning af hvad jag anfört. Jag betviflar likväl icke att det är hans upprigtiga mening, då han öppet säger sig anse att "lagstiftningsarbetet går för fort". Jag trodde mig till och med förnimma att åtskillige af Kammarrens ledamöter skänkte sitt bifall till Friherre De Geers yttrande i denna del. Godt och väl, men att komma till en Riksdag, utan ett enda lagförslag, då så många och viktiga lagförändringar äro af behofvet högt påkallade, det torde icke kunna föras upp i en justitieministers meritförteckning, och det är något, som jag vågar kalla oerhördt.

Den relation Herr Justitieministern gjorde, angående hvad som tilldragit sig i afseende på frågan om inteckning i enskildes jernvägar, är fullkomligt öfverensstämmande med verkliga förhållandet, men den slutsats han behagade draga af hvad han anfört, nemligen att Herr Justitieministern skulle, på grund af hvad som förekommit i frågan, nu mera vara berättigad lägga händerna i kors, kan jag visst icke gilla, ty på det sättet blir ingen lagstiftningsfråga löst. Herr Justitieministern syntes för sin del lägga mycken vikt på en vid föregående riksdag gjord invändning mot jernvägars intecknande, emedan, påstods det, om jernvägarne intecknades sådant skulle *minska jernvägsaktiebolagens kredit i allmänhet*. Ja! de jernvägsaktiebolag, som nödgats inteckna sina jernvägar till deras fulla värde, hade kanske svårt att derutöfver medelst reverser och accepter uppehålla en vigilans, som vanligen leder till insolvens. Jag hade sannerligen icke väntat få höra något dylikt godkännas af en Justitieminister. Vore det orätt, att inteckna jernvägar, så är det också orätt att taga inteckning i en annan storartad industriell anläggning, hvarigenom egaren förhindras *visa* att han har sin egendom gravationsfri och *derföre* gör anspråk på vidsträckt kredit på sitt blotta namn, hvilken lånerörelse kan betänkligt uppdrivas, emedan ingen vet eller kan bedöma huru stora skulder egaren åsamkat sig, förr än det slutligen brister löst. Jag påstår att en lag, som medgifver inteckning eller panträtt i enskildes jernvägar skall förekomma mycket vingleri, och jag kan icke finna hvarföre man tvekar utsträcka långgifvares rätt att erhålla säkerhet i jernvägsanläggningar, då man medgifvit en sådan rätt i afseende på andra industriella anläggningar.

Herr Justitieministern säger, att "man väntar sig för mycket af en dylik lagstiftning", som han tyckes anse alldeles gagnlös.

Men sådana lagar finnas i andra civiliserade länder, och man säger der rent ut att de varit nyttiga och nödvändiga. Må det förlätas mig, om jag sätter högre den vidsträckta erfarenhet, som redan gjorts i andra länder, än Herr Justitieministerns uttalanden, för hvilka han *icke* gifvit några skäl.

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)*

Med afseende på lagskipningens odrägliga långsamhet hos oss står jag fast vid mitt förra yttrande, och har Herr Justitieministern deremot *icke* haft något annat att invända än ungefärligen att *det går fort nog*. För mitt påstående att det går långsamt, ber jag få anföra ett exempel. Hos en bankinrättning presenterades en postremissvexel till inlösen och blef inlost. Densamma befans vid närmare påseende förfalskad till mångdubbelt högre belopp än det hvarå postremissvexeln var utfärdad. Den, som emot det förfalskade dokumentet undfått penningar, vägrade att återställa dem och blef följaktligen lagförd. Rättegången har pågått *under fyra år*, och ehuru den som utbekommit penningarna blifvit af underrätt och hofrätt dömd att betala, vädjade han till Högsta domstolen, dit målet inkom den 13 Juli 1876 och ännu i dag är oafgjordt! Är en sådan lagskipning tidsenlig? Vi lefva i en tid, då affärslifvet jagar fram i rastlös fart med tillhjälp af jernvägar, telegrafer och andra märkvärdiga nutidens samfärdsmedel. Går det då an att *lagskipningen* stannar så långt efter, att jag, genom en simpel *vägran* att återbära hvad jag lyckats bekomma mot ett förfalskad dokument, skall kunna vinna ett *fyraårigt uppskof*, och att en så simpel fråga, deruti meningsskiljaktighet i underrätt och hofrätt icke förekommit, skall behöfva ligga oafgjordt i sista instansen *under mer än ett och ett halft år!* Jag vill icke nu trötta med anförandet af flera exempel, men någon gång torde det hända, att jag framlägger en liten samling af dylika prof på en lagskipning, som man berömmar icke blott för dess rättrådighet utan för dess snabbhet. Af det anförda torde en hvar inse, hvilken skada det industriela lifvet och affärsverksamheten lider af en orimligt långsam lagskipning. Det kan för öfrigt icke bestridas och är bland allmänheten väl kändt, att mången vädjar till högre rätt, ehuru han väl vet att han icke kan vinna sin rättegång, men vädjar ändå, blott derföre att lagskipningen går så långsamt, att den vid domstol slutligen vinnande varder den, som i sjelfva verket tappar. Jag anhåller vördsamt att mina yttranden må få, jemte den Kongl. propositionen, öfverlemnas till Stats-Utskottet.

Herr Statsrådet Forssell: Kammaren torde icke ogilla att jag med hänsyn till den långt framskridna tiden icke upptager till besvarande de flerfaldiga anmärkningar, som blifvit framställda mot Chefen för Finansdepartementet. Jag begagnar endast tillfället att nu yttra mig med anledning deraf, att — förutom ordföranden för Fullmäktige i Riksgäldskontoret, hvars känslighet i detta stycke är lätt förklarlig, — äfven en annan ledamot af Kammaren förklarar att Chefen för Finansdepartementet gjort orätt i att fälla ett omdöme om och föreslå ändring i Fullmäktiges för

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Riksgäldskontoret beräkningar. Jag hyser för min del den största respekt för den i grundlagen Riksgäldskontorets förvaltning tillförsäkrade fristående ställning och jag vet mig icke hafva gjort något försök att öfverskrida min befogenhet rörande den samma. Men det finnes åtminstone en punkt, der Riksgäldskontoret och Finansdepartementet mötas, och det är vid statsregleringens uppgörande. Då inträffar verkligen det förhållande, att Chefen för Finansdepartementet får tillfälle att pröfva och fälla omdöme öfver Fullmäktiges beräkningar, derför att dessa beräkningar skola läggas till grund för hans beräkningar om de behof, som finnas för annuiter, hvilka skola från Statskontoret betalas till Riksgäldskontoret. Vid det tillfället kan icke Chefen för Finansdepartementet underlåta att granska och bedöma Riksgäldskontorets åsigt och förslag, lika som han ju har rätt och skyldighet att pröfva hvarje annan myndighets beräkningar, der de på statsregleringen inverka. Jag påstår mig således fortfarande hafva varit i min fulla rätt, då jag till statsrådsprotokollet yttrat mina betänkligheter mot Riksgäldskontorets sätt att beräkna räntan. Något försök att vederlägga denna min anmärkning har icke blifvit gjort; man har blott påpekat, hurusom försigtigheten fordrat att icke vid denna statsreglering öka inkomstberäkningen eller minska utgiftsberäkningen med ytterligare 200,000 kronor.

Friherre Åkerhielm: Endast få ord. Det har från statsrådsbänken blifvit yttradt, att något försök att vederlägga Statsrådets och Chefens för Finansdepartementet åsigt icke blifvit inom Kammaren framställt. Jag trodde verkligen att jag har gjort mig skyldig till ett sådant försök, och beklagar att jag icke lyckats deri. Till äfventyrs torde skälet härtill ligga deruti, att här är fråga om en skrifvelse, denna dag afgången till Stats-Utskottet, hvarom jag icke kan ega någon detaljkänedom, då Herr Statsrådet endast antydt hvad som i skrifvelsen blifvit omnämndt. Hade en annan form blifvit vald för det Kongl. meddelandet, skulle jag icke hafva undandragit mig att debattera i detalj. Vid det nu anförda förhållandet ber jag endast att få hänvisa till hvad som står anfördt i den allra sista punkten af statsrådsprotokollet, der Statsrådet sjelf yttrar: "Men då alltid stor varsamhet bör iakttagas vid dylika beräkningar, vill jag dock icke föreslå någon ändring i de af Fullmäktige upptagna belopp." Har nu den omständigheten att ett misstag blifvit begånget i inkomstberäkningen strukit ett streck öfver ordet "alltid"? Skall den varsamhet, som vid det nämnda tillfället ansågs rådlig, icke längre behövas? Jag tror mig icke hafva att ingå i vidare pröfning af föreliggande fråga.

Herr Statsrådet Rosensvärd: Det torde kanske vara min skyldighet att icke lemna helt och hållet obesvarade de anmärkningar, som framstälts mot åtskilliga begärda anslag under fjerde hufvudtiteln af en talare på elfsborgsbänken. Lyckligtvis har jag redan af en talare från södermanlandsbänken erhållit ett godt understöd,

så att jag torde kunna inskränka mig betydligt och endast belysa ett och annat af hvad den värde talaren på elfsborgsbanken anmärkt.

Den värde talaren gjorde ett litet misstag i afseende på det begärda anslaget till gevärs. Kongl. Maj:t har begärt det samma hufvudsakligen för att under år 1879 upprätthålla driften af Karl Gustafs stads gevärsfaktori, hvilket, om det icke får något att tillverka, ej kan existera, men lemnat den frågan öppen, huruvida gevärs skola tillverkas efter den ena eller andra modellen.

Hvad anslaget till Karlsborgs fästning beträffar, så är frågan om uppförande af nytt sjukhus redan besvarad, och jag instämmer i hvad derom yttrades. Hvad åter befälsbyggnaden vidkommer, så märks det att det är länge, sedan den värde talaren var på Karlsborg; besökte han platsen nu, skulle han finna, att de stora logementen der redan äro upptagna. Jag ämnar aflemna till Stats-Utskottet den nya af Kongl. Maj:t fastställda planen för inquarteringen å Karlsborg under fred. Deraf visar det sig, att för den årligen växande garnisonen derstädes är det sådan brist på utrymme, att man måste bygga för att skaffa plats för befäl, äfvensom att det nu varande sjukhuset derstädes, hvilket ursprungligen icke varit för sådant ändamål afsedt eller därför lämpar sig, också tagits i beräkning för den vanliga fredsinquarteringen.

Den värde talaren anmärkte, att åtskilliga anslag blifvit öfverskridna, deribland det åt garnisonskommenderingar. Det är sant, men indirekt, ty det finnes icke något anslag för berörda ändamål, och således är all kostnad vid dessa kommenderingar öfver stat. Dessa kommenderingar hafva tillkommit med anledning af det stora antalet vakanser vid de värfvade trupper, som utgöra fästningarnes ständiga garnisoner, och man har hoppats, att behofvet af sådana kommenderingar skulle upphöra, eller åtminstone minskas inom en kortare tid, nemligen i den mån de värfvade truppernas rekrytering går bättre och således dessa trupper blifva fulltaligare.

I afseende på munderingsersättningen för garnisonsregementena har denna visserligen tillkommit derigenom, att den permitterade styrkan minskats, men denna minskning var en åtgärd, som också företogs med anledning af svårigheten att hålla de värfvade trupperna kompletta och begäret hos en stor del af folket att stanna kvar i tjenstgöring och derunder åtnjuta lön och underhåll. Denna fråga är redan underställd Riksdagen. Den blef det i sammanhang med de åtgärder, som föreslogos för afhjelpande af bristerna i aflöningsväsendet för den värfvade armén. Den är således redan af Riksdagen godkänd.

Angående kavallerietablissemnet vid Stockholm ifrågasatte talaren att anslaget dertill skulle uppskjutas. Jag ber att få anmärka, att hvad Kongl. Maj:t i denna punkt begärt, har icke varit något nytt anslag; han har blott begärt att få något friare disponera det anslag, som redan af föregående Riksdag blifvit beviljad; och i afseende å etablissementets läge och öfriga förhållan-

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)*

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

den har Riksdagen äfven fattat beslut. Jag hade snarare väntat en anmärkning, icke öfver att Kongl. Maj:t begärt de medel, som en gång blifvit beviljade, utan att Kongl. Maj:t uppskjutit att till en kommande tid äska medel på fjerde hufvudtiteln, hvilka redan af föregående Riksdag beviljats, under förutsättning att de skulle under år 1879 utgå. För öfrigt kan jag icke annat än instämma i den önskan, hvarmed talaren på södermanlandsbänken slutade sitt anförande.

Öfverläggningen förklarades härefter slutad, och den Kongl. propositionen jemte yttrandena hänvisades till Stats-Utskottet.

Föredrogs och hänvisades till ett Tillfälligt Utskott Friherre *Klinckowströms* den 18 i denna månad bordlagda motion, N:o 1, angående bestämmandet af det oförmedlade mantalet i de nya jordeböckerna.

Föredrogs och hänvisades till Banko-Utskottet Friherre *Klinckowströms* den 18 i denna månad bordlagda motion, N:o 2, angående bildandet af en reservfond till bestridande af de första utgifterna vid en motsedd ombildning af landtförsvaret.

Föredrogs Herr *Grafströms* den 21 i denna månad bordlagda motion N:o 6, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändring i gällande bestämmelser angående presterliga sysslors tillsättande.

Herr Talmannen yttrade, att då den föredragna motionen, som upptog fullständiga grunder för en ny lagstiftning rörande presterliga sysslors tillsättande, till största delen vore af samma innehåll som den motion, hvilken af Herr *Grafström* vid förra riksdagen i ämnet afgafs och då öfverlemnades till behandling af Lag-Utskottet, Herr Talmannen ansåge sig böra hemställa, att den nu ifrågavarande motionen måtte till nämnda Utskott hänvisas.

Svarades ja.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Herr *Grafströms* den 21 i denna månad bordlagda motion, N:o 7, om antagande af

ett lagstadgande rörande sådana personer, som väl äro inregistrerade såsom medlemmar af svenska kyrkan, men ej döpte och konfirmerade i enlighet med samma kyrkas lagar.

Föredrogs och hänvisades till ett Tillfälligt Utskott den af Herr *Wallenius* vid sammanträdet den 22 innevarande månad väckta och då bordlagda motion, N:o 8, om ändring af 2 § i gällande Instruktion för Direktionerna öfver länens lasarett och kurhus.

Föredrogs Friherre *Klinckowströms* den 22 i denna månad bordlagda motion, N:o 9, angående bestämmande af några hufvudgrunder för landtförsvarets reorganisation. Då Herr Talmannen härefter hemstälde, att denna motion måtte till Stats-Utskottet hänvisas, anmälde sig och yttrade

Friherre *Klinckowström*: Jag får hemställa till Kammaren, att, då en likartad motion blifvit väckt inom Andra Kammaren, och Andra Kammaren, såsom jag hört förmålas, beslutit tillsätta ett Särskildt Utskott för frågans behandling, Kammaren, för den händelse att den biträder Andra Kammarens nämnda beslut, måtte till det Särskilda Utskottet remittera jemväl min förevarande motion.

Med anledning häraf yttrade Herr Talmannen, att han finge fästa Friherre *Klinckowströms* uppmärksamhet derå, att för den händelse Första Kammaren komme att biträda det beslut, som, enligt hvad Friherre *Klinckowström* omförmält, i dag blifvit af Andra Kammaren fattadt rörande tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af åtskilliga motioner, afseende, bland annat, landtförsvarets ordnande, något hinder för öfverlemnande af den nu ifrågavarande motionen från Stats-Utskottet till det Särskilda Utskottet icke förefunnes; hvarefter proposition på motionens hänvisning till Stats-Utskottet ånyo gjordes och med ja besvarades.

De i dag öfverlemnade sju Kongl. propositionerna föredrogs och bordlades; hvarefter den förut omförmälda Kongl. skrifvelsen föredrogs samt lades till handlingarne; och skulle underrättelse om skrifvelsens innehåll genom utdrag af protokollet meddelas vederbörande Utskott och de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens Kansli.

Upplästes följande läkarebetyg:

Att Ledamoten af Riksdagens Första Kammare, Generaldirektören m. m. G. F. Almquist är sjuk och för det närvarande icke bör lemna sina rum; intygas. Stockholm den 22 Januari 1878.

C. Hahn,
Med. Doktor, Chir. Mag:r.

Ledighet från riksdagsgörömalen beviljades Herrar *Lexow* och *A. Andersson* under tre veckor från denna dag.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Fredagen den 25 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades 7 protokollsutdrag för den 24 och protokollet för den 21 i denna månad.

Herr Ulfsparre erhöi ordet och tillkännagaf, att han instält sig vid riksdagen.

Föredrogs och hänvisades till Konstitutions-Utskottet Kongl. Maj:ts sistlidne dag bordlagda nådiga proposition angående ändring i 1 § 10 mom. och 4 § 4 mom. af Tryckfrihetsförordningen.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts sistlidne dag bordlagda nådiga proposition med förslag till förän-

drad lydelse af 6:te punkten i 19 § af förordningen om nya Strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864.

Föredrogs Kongl. Maj:ts sistlidne dag bordlagda nådiga proposition angående beviljande af låneunderstöd för fullbordande af Bergslagens jernvägsaktiebolags jernvägsanläggning.

Herr Rydqvist: Jag anser mig icke kunna underlåta att vid remissen af denna Kongl. proposition yttra några ord. Utan tvifvel är den föreliggande frågan af ganska stor betydelse, icke allenast för det belopp, hvarmed man här ämnar ytterligare öka en, efter mitt förmenande, redan nog hög upplåningssiffra, utan hufvudsakligen derföre, att, om man beträder denna bana, så ser jag sannerligen icke någon gräns, der Riksdagen skulle kunna säga nej till dylika framställningar. Här är nemligen fråga om att komma ett bolag till hjälp, som bildats af Sveriges sannolikt rikaste män, icke i ändamål att i första rummet tillgodose industriens utveckling i de orter, der banan skulle framgå, utan hufvudsakligen för att draga hela den rörelse, som nu finnes eller kan komma att uppstå i dessa trakter från Dalarne ned till Göteborg. Det var väl hufvudanledningen, hvarföre Göteborgs penningemän och köpmän så mycket intresserade sig för denna bana. Det är dock icke att säga något om den saken. Tvärt om, är det mycket bra för det allmänna, om man sålunda genom enskildes försorg skapar nya kommunikationsanstalter, under förutsättning likväl att de bära sig. Denna bana skulle efter förslaget kosta 55 millioner, med inbegrepp af ränta under byggnadstiden och kapitalrabatt för det obligationsbelopp, som skulle utfärdas. Det var sålunda ingen småsak, det handlade om, men vi lefde då, och lefva kanske ännu, i den illusion, att 50 eller 100 millioner mer eller mindre är en småsak för Sverige. Då detta bolag bildades, ingick icke i planen derför något anspråk på bidrag från statens sida, utan sedermera lemnades af det belopp, 1871 års Riksdag stälde till Kongl. Maj:ts förfogande för understödjande af enskilda jernvägsanläggningar, till banan mellan Ludvika och Kil ett lån af 5 millioner. Nu begäres nytt lån på 6,078,240 kronor derför, att bolaget icke varit i stånd att sälja mer än ett obetydligt belopp af sina obligationer, hvilka, efter hvad i den Kongl. propositionen upplyses, från början utsläpptes till 90 procent. Då sålunda i planen för detta aktieföretag ingick, att utfärda obligationer för ett nominelt belopp af icke mindre än 36 millioner, hvilka, efter 90 procent, beräknades skola lemnas tillgång å 32,400,000, men Bolaget under första tiden för sin verksamhet, då konjunkturerna voro goda, icke lyckades afyttra mer än det relativt ringa obligationsbeloppet å 2,900,000 efter 90 procent; så hade jag föreställt mig, att bolaget skulle hafva insett, att det slagit in på en oriktig bana, och hellre uppfrott sina aktier än fortsatt ett företag, till hvars full-

bordan det uppenbarligen saknade medel för mer än hälften af den kalkylerade utgiftssumman. Detta, som efter min tanke varit det rigtiga, skedde likväl icke, utan bolaget säger nu, att, som det icke kan sälja något af sina återstående obligationer, bör staten hjälpa detsamma. Om man nu skulle gå in på detta förslag, hvad blefve följden? Otvifvelaktigt den, att ett annat bolag, som har sin jernväg färdig, men saknar medel till driftkotsnaden, samt till amortering af upptagna lån, skall komma att erbjuda staten att öfvertaga jernvägen mot att för densamma betala ett visst pris. Allmänligen känt är, att allvarliga funderingar i den riktningen redan egt rum, och sedan gärdet sålunda väl blifvit uppgifvet skall det troligen icke dröja länge innan en hel mängd andra jernvägsbolag skola framkomma med enahanda påyrkanden. Dessutom ber jag att få fästa uppmärksamhet derå, att om det ifrågasvarande lånet beviljas Bergslagernas jernvägsaktiebolag så finnes likväl ingen garanti, äfven om det användes för fullbordande af den återstående delen af banan mellan Trollhättan och Kil, att denna kostsamma jernväg hvarken nu eller i den närmaste framtiden kan bära de stora trafikkostnaderna, och följden skulle alltså blifva den, att, då bolaget redan nu icke kan betala belöpande ränta och amortering på det gamla lånet å 5 millioner, utan begär att också få betäcka denna amortering genom lån, staten kunde få vidkännas förlusten icke blott af det redan beviljade lånet, utan ock af de nu ytterligare begärda 6,078,240 kronor. För min del har jag aldrig trott, att denna jernväg har någon stor framtid, och jag gör det allra minst nu under de förhållanden, som existera på världsmarknaden hvad angår jernindustrien. Slutligen vill jag ock påpeka, att om staten går in på den banan, som nu vill beträdas, så ser jag icke hvarföre man ej sedermera skulle framkomma med enahanda framställningar i afseende på våra kanaler, i händelse äfven dessa hädanefter icke blefve lönande att trafikera. Men till hvilken enorm tillökning af statskulden och af statsverkets utgifter för denna skulds vederböriga amortering — allt annat oberäknadt — detta skulle föranleda, ligger för öppen dag. Under sådana förhållanden kan jag icke annat än anse ganska betänkligt att fästa afseende vid Kongl. Maj:ts förevarande nädiga proposition.

Öfverläggningen förklarades slutad, och den Kongl. propositionen jemte yttrandet hänvisades till Stats-Utskottet.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts sistlidne dag bordlagda nädiga propositioner:

1:o angående anslag till betäckande af åtskilliga utgifter i och för den i Stockholm under år 1878 sammanträdande internationella fångvärdskongress;

2:o angående försäljning af kronohäktesbyggnaden i Alingsås med tillhörande tomt och skogsmark;

3:o angående eftergift af en förre stationsinspektoren Björkelund ådömd skadeersättning till staten; och

4:o angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag N:o 10, innefattande inbjudning till Första Kammaren att biträda Andra Kammarens beslut om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af Herr *Keys* motion med förslag till ny härordning jemte åtta andra motioner.

Begärdes på bordet.

Herr *Ljungqvist* uppläste en motion, N:o 11, angående den af Kongl. Maj:t föreslagna lönereglering för provincialläkarne.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Adelsköld* väckte en motion, N:o 12, angående anvisande af ett anslag å 800,000 kronor för uppförande af en till inrymande af nya samlingssalar för Kamrarne afsedd byggnad å södra delen af den till Riksdagens hus hörande tomt m. m.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Adelsköld* afgaf vidare en motion, N:o 13, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande inrättande af en fond till understöd åt inländske uppfinnare.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr *Adelsköld* uppläste slutligen en motion, N:o 14, om beviljande af ett anslag å 22,000 kronor, att användas såsom bidrag till Löjtnanten H. Sandebergs vetenskapliga expeditioner.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Grafström* afgaf en motion, N:o 15, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med hemställan om utredning rörande behöfligheten af förändrad lagstiftning angående äktenskapsskilnad.

Bordlades.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Lördagen den 26 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades ö protokollsutdrag för den 25 och protokollet för den 22 i denna månad.

Föredrogs och hänvisades till ett Tillfälligt Utskott Herr *Grafströms* den 25 i denna månad bordlagda motion, N:o 15, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan om utredning rörande behöfligheten af förändrad lagstiftning angående äktenskapsskilnad.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Andra Kammarens den 25 i denna månad bordlagda protokollsutdrag N:o 10, med inbjudning till Första Kammaren att förena sig i Andra Kammarens beslut om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af Herr *Keys* motion med förslag till ny härordning jemte åtta andra motioner.

Herr *Ribbing, Sigurd*, uppläste följande motioner:

N:o 16, om beviljande af medel till en ny kollegalön vid elementarläroverket i Haparanda;

N:o 17, om anvisande af ett anslag å 30,000 kronor för verkställande af undersökning rörande lämpligaste sträckningen för en jernväg från Bottniska viken förbi Gellivara malmfält till norska gränsen; och

N:o 18, om ändring af gällande stadganden rörande äktenskapskilnad.

Alla dessa motioner bordlades.

Herr *Wallenberg* afgaf en motion, N:o 19, om utfärdande af uppsägbara statsobligationer.

Äfven denna motion begärdes på bordet.

Herr *Wallenberg* afgaf vidare följande motioner:

N:o 20, om förändrad lydelse af § 5 i Bankoreglementet;

N:o 21, om förändrad lydelse af § 9 i Bankoreglementet; och

N:o 22, om ändring af § 24 i Bankoreglementet.

Dessa motioner hänvisades till Banko-Utskottet.

Herr *Wallenberg* väckte slutligen nedannämnda två motioner:

N:o 23, om antagande af en författning angående utredning af gäldbunden köpmans bo medelst så kallad administration; och

N:o 24, med förslag till förordning angående panträtt i egendom, tillhörig jernvägs- eller kanal-aktiebolag.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr *von Strokirch* uppläste en motion, N:o 25, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan om utredning rörande lämpligaste sättet för torfindustriens befrämjande.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr *Ribbing, Carl*, afgaf en motion, N:o 26, om anvisande af ett årligt anslag å 8,000 kronor till tvenne skolor för meddelande af undervisning i torfberedning.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Reuterskiöld, Adam*, väckte en motion, N:o 27, om inköp af Hallsberg—Motala—Mjölby jernväg.

Begärdes på bordet.

Herr *Olsson* uppläste en motion, N:o 28, om antagande af en förordning rörande skyldigheten att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

Äfven denna motion bordlades.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets memorial N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse.

Herr Talmannen tillkännagaf, att som tiden för afgifvande af alla sådana motioner, som böra behandlas af Stats-, Bevillnings-, Banko- och Lag-Utskotten, med morgondagen tilländage. Herr Talmannen lät it utfärda kallelse till sammanträde nämnde dag kl. 7 e. m., men att, då med detta sammanträdes hållande endast af sågades att bereda tillfälle för ledamöter af Kammaren att väcka motioner af nyssberörda slag, någon föredragning af å Kammarrens bord hvilande ärenden dervid ej komme att ega rum.

Kammaren åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Söndagen den 27 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades 5 protokollsutdrag för sistlidne dag.

Herr *von Braun* uppläste en motion, N:o 29, om förändrad ordning af undervisningen vid rikets elementarläroverk.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr *Hammarhjelm* afgaf en motion, N:o 30, om anvisande af 30 millioner kronor för inköp af enskilda jernvägar.

Begärdes på bordet.

Herr *Carlsson, Carl Erik*, väckte en motion, N:o 31, om anvisande af 10,000 kronor till bekostande af undersökning för åstadkommande af ett nytt och tillfyllestgörande utlopp för Mälarens vatten.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Ribbing, Carl*, uppläste en motion, N:o 32, om beviljande af en pension å 6,000 kronor åt Professoren Johan Peter Arrhenius.

Herr *Lindgren* begärde ordet och förklarade sig till alla delar instämma i den nu väckta motionen; hvarefter densamma hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Widmark* afgaf en motion, N:o 33, om beviljande af ett anslag å en million kronor för jernvägsanläggning emellan

Hudiksvall—Forssa jernvägs vestra slutpunkt Näsviken och Sveg i Herjeådalen.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Slutligen väckte Herr *Anderson, Frans Albert*, följande motioner:

N:o 34, om antagande af en lag angående förmögenhets- och inkomstskatt, i öfverensstämmelse med grunderna i förberedande Skattejemkningskomiténs förslag till ny bevillningsförordning; och

N:o 35, om ändring af 58 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Dessa båda motioner lades på bordet.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Grefve *Ehvensvärd* under tre veckors tid från den 1 nästkommande Februari; hvar efter Kammaren åtskildes kl. ³/₄ 8 e. m.

In fidem
O. Brakel.